Ч. 131 (14.962). Львів, субота 18. червня 1938. Oplata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 266-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 501.060
„ Банку Чеських Леґіон Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЕМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Наглий виїзд прем. Стоядіновича

до Італії.

Несподіваний виїзд прем. Стоядіновича до Італії викликав велике враження між політичними колами. Тому, що прем'єр виїхав минулої середи з дружиною і шефом протоколу до Люблями — здогадувалися, що прем. Стоядінович поїхав до реґента кн. Павла до замку у Брдо у Славонії. Тимчасом прем. Стоядінович поїхав з Любляни до Венеції, де зустрінувся з мін. Чіяном. Офіційні кола Югославії запевняють, що побут прем. Стоядіновича має наскрізь приватний характер.

Політичні кола здогадуються, що у Венеції обговорять важні господарські справи. Італія наладнає справу закупів залізної руди і міди в Югославії, бо цих сирівців не може дістати тепер в Австрії. Далі політичні кола сподіються, що наради мін. Чіяно з прем. Стоядіновичем можуть довести до несподіваного звороту в міжнародній ситуації, якщоб поголоски про військовий союз між Італією та Югославією виявилися правдивими.

Білгородський кореспондент щоденника „Фіґаро" вказує на велике значіння візити прем. Стоядіновича у звязку з теперішнім міжнароднім положенням і здогадується, що ці наради доведуть до союзу між Римом і Білгородом.

Німецькі соціял-демократи протестують

проти Генляйна.

Прем. Годжа приняв делеґацію нім. соціял-демократів, які зложили протест проти партії Генляйна підчас виборів і по виборах. Годжа обіцяв розглянути його.

ЯКІ ВТРАТИ ПОТЕРПІЛИ НІМЦІ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ?

У 6. точці своєї програми Генляйн домагається відшкодування за матеріяльні втрати, що їх німці потерпіли за 20 літ чеського панування. Як пояснює преса, ці шкоди спричинив уряд:

1) уневажнюючи австрійські воєнні позички,
2) через рільну реформу, у висліді якої 500.000 гектарів перейшло в чеські руки,
3) звільнюючи німецьких урядовців — буцімто з огляду на ощадність,
4) не допускаючи німецьких фірм до участи у державних доставах,
5) уживаючи німецькі банки до санації чеських.

Кріваві бійки у французькому парляменті.

На засіданні палати послів дійшло минулого четверга до кривавої бійки між комуністичними і правими послами з причини Еспанії. **Комуністи виступили рішуче проти приверпення міжнародньої контролі на французько-еспанському кордоні в Пірнеях, щоб і Франція признала барсельонському урядові право купувати воєнні матеріяли. Одночасно поставили наглий внесок, щоб над цією справою відбулася дискусія.**

Предсідник Еріо заявив, що реґулямін не передбачує негайної дискусії над наглим внеском. А що комуністи викликали велику авантуру — предсідник перервав засідання. По короткій перерві засідання відбувалося далі і тоді дійшло до кривавої бучі, бо посли правиці запротестували проти наглих внесків комуністів. Одначе з рівноваги вивів комуністів щойно пос. Віяєкур кажучи, що

бажає дуже дискусії над внесками комуністів, бо дістав тривожні вісти з французьких військових кол, що військa з розбитої 43 червоної еспанської дивізії перейшли французький кордон та окупували два французькі села на території Франції. Ця заява викликала протести на лавах комуністів, які обурювалися на послів правиці за гострі закиди під адресою комуністичного посла Марті, що ввесь час перебуває в червоній Еспанії і зорганізував там „політичну черезвичайку". Тому предсідник другий раз перервав засідання. При виході зі салі комуністи ранили трьох послів з правиці та одного поміркованого і щойно возьні відогнали напасників.

По короткій перерві прем. **Даладіє склав заяву, що виступить рішуче проти всіх комуністичних маневрів і на випадок дальших авантур оголосить ще нині вночі декрет про замкнення сесії парляменту.**

АНГЛІЯ НАТИСКАЄ НА ФРАНЦІЮ.

Дипльоматичний кореспондент „Івнінґ Стендард" повідомляє, що

французький уряд вислав на пірнейський кордон 30.000 вояків, щоб перевести основну контролю всіх транспортів, що йдуть з Франції до Еспанії. Прем. Чемберлен не хоче допустити до загострення міжнародньої ситуації і тому натискає на Францію, щоб замкнула кордон у Пірнеях. Англія сподіється, що таким чином приєднає Мусолінія до своїх плянів

Згарища і знущання залишають червоні.

Комунікат головної кватири військ ген. Франко повідомляє що **розбита 43-тя червона дивізія знищила вогнем і мечем всі оселі в долині ріки Сінка. Зі собою забрала до Франції живий інвентар з цілої околиці.**

На фронті Кастельон національні війська здобули декілька нових місцевостей. На полі бою червоні залишили понад 400 убитих. **Національні літаки бомбардували військові обєкти в Аліканте і Валенсії, де затопили один корабель та ушкодили дві фабрики муніції.**

Частина матеріялів зібраних на Першу Українську Педагогічну Виставу стала засновком Першого Українського Педагогічного Музею.

Дійсність і містифікація

НА ВОЛИНІ, ПОЛІССІ Й ХОЛМЩИНІ.

I.

Цілковито здаючи собі справу з того, що відповідаємо за кожне своє слово, категорично твердимо, що не все те, що велика частина польської преси писала, пише і мабуть ще довго буде писати про надбужанські землі, незгідне з дійсністю.

Найбільша відповідальність за неправдиве насвітлення цієї дійсности Волині, Холмщини й Полісся падає на дописувачів з місць і на спеціяльних висланників ріжних часописів. Але не можна не признати вини й редакторів польської преси. Адже повинні вони мати хоч сякий-такий газетярський нюх, вміти відчути неправду та зауважити нельогічність насвітлення життя цих наших етнографічних теренів.

Ця нельогічність особливо різко дає себе відчувати тоді, коли польські автори намагаються представити український нарід цих земель якоюсь неокресленою, несвідомою та інертною етнографічною масою, з якої, як із глини, можна виліпити все, чого лише забажаєш. Якось не приходить їм у голову, що не могли-ж українські маси, після пережитого політичного і соціяльного здвигу 1917—20 рр., після користання з власної державности та після двацяти років культурної, політичної і економічної праці, раптом втратити память, свої ідеали й аспірації та враз скочити на сто чи двісті років назад. Бували такі випадки з поодинокими особами, яких щось запаморочило, але з цілими народами таких „чудес" не бувало, бодай історія таких випадків не записала.

Зрештою, сама польська преса і само польське громадянство зимохіть розкривають оцю викривлену дійсність: з одного боку вмовляють у себе й у всіх довкола, що український нарід північно-західних земель це примітив, несвідома „тутейша" маса (як це твердить, напр. п. Подгорський, пізній нащадок колишнього українського роду), а з другого боку кричать про експанзію українців, про українську „небезпеку" та зменшення польськости і т. д. (як п. Петерс і ін. кур'єркові денникарі).

Де-ж тут льогіка? Якщо український нарід — несвідома маса, то яка-ж може бути експанзія і небезпека? Коли-ж українці виявляють гін до розросту і змішнення, то вони не можуть бути одночасно несвідомою інертною масою.

Якби український нарід Волині, Холмщини й Полісся не уявляв собою живого, життєздатного й відпорного на асиміляцію організму, то не боровся б за свої національно-політичні, культурні й господарські права, то покірливо ходив би на шнурку всяких експериментів і не думав би про територіяльні автономії та інші права й можливости. Тоді не було б чого счиняти крику з приводу його виступів.

І навпаки, якщо український нарід на згаданих землях виявляє таку непереможну життєву силу, що може декого лякати „небезпекою", то асиміляційні пляни — утопія, то треба трактувати українців так, як на це вони заслуговують. Негація українців у цьому випадку не може бути корисною для тих, хто її хапається, як найлегшого виходу.

Саме тому деякі поступові польські публіцисти та поодинокі органи преси, бачучи свідомо чи несвідомо сфальшоване обличчя холмсько-волинської дійсности, наклигують своє громадянство: не ошукувати себе й не хвати голови в асиміляційнім тумані, — хоч, щоправда, і вони ще не можуть спромогтися на те, щоб відважно глянути цій дійсності в очі.

З другого боку, українське громадянство не залишається безчинним, як це декому здається здалека: і тут теж польська преса глибоко помиляється в оцінці відносин.

Колиж іде про польські пресові відомости про польське „кресове" громадянство", як про буцімто суцільний табор, який однаково думає й однаково домагається „міцної руки" проти українців, репатріяційної акції, навертання і всяких інших радикальних засобів та заходів на здійснення плянів пп. Грабських, Ґертихів і ін., то тут теж категорично твердимо: ні. Ввесь цей „кресовий" шум і гам роблять одиниці та маленькі гуртки майже виключно з прийшлого елементу. Газетний та вічевий гомін про те, що буцім-то місцеві чинники допустили до „страшного" зміцнення українства та ослаблення й упосліджения польського населення і що все це вимагає рішучих „ратівничих" засобів, далеко не викликує захоплення в ширших місцевих польських масах і не є їх голосом.

Маємо тут до діла з явно сфальшованою польською опінією. Найгірше — і не тільки для нас! — це те, що столиця й польське громадянство поза межами надбужанських земель бере ці „кресові" голоси за „чисту монету" й виробляє собі неправильне поняття про ці наші етнографічні терени.

Отак невідповідальні, ніким непокликані польські чинники, найчастіше у власних інтересах або через своє маняцтво витворюють незгідну з дійсністю польську громадську опінію і впливають не лише на місцеву, але й на центральну меншиневу політику. Не диво, що напр. на Волині починається вже в польському громадянстві реакція проти цих політичних містифікацій та їхніх авторів. Цю реакцію викликують ті „печені", які печуть собі ріжні зайшлі алярмовці на вогні пристрастей, між іншим — у ділянці самоуправи, вільних професій, торговлі та посад.

В останнім часі серед місцевого польського громадянства почав зарисовуватися розлам і саме на лінії територіяльного походження: між „корінними" волиняками та їхніми прийшлими земляками. Цікаво, що цей розлам помічається не на теоретичному, меншинево-політичному ґрунті, а на ґрунті практичному, справді життєвому. Щораз частіше доводиться нам чути навіть з уст народовців:

„Приходять сюди наші кохані брати з далекої Познанщини, стають тут війтами, бурмістрами, президентами та ріжними політично-суспільними й релігійними діячами, перебрані в свої руки справи, завдяки незнанню місцевого життя та своїй невідповідальности доводять до абсурдів, а часто й до значних матеріяльних втрат, а потім утікають в інші затишні „кресові" закутки, щоб продовжувати свою „патріотичну роботу". Досить уже цього! Ми, місцеві поляки, мусимо кермувати життям."

Характеристичне й те, що найсильніший відрух починається тут проти познанчиків, які несуть з собою сюди всі перлині гакати й безпардонности. Зачувати навіть від цих польських „волинян" голоси про порозуміння з українцями та спільне кермування місцевим життям.

Чи це не цікаві наслідки того голосного протиукраїнського походу, веденого головно з боку познанчиків, що наростає тут від кількох місяців? Отже в таборі „офензивників" не така згода і єдність, як це думають деякі перелякані наші інтелігенти. Правда, місцеві польські громадяни, що вважають за шкідливе (передовсім для Польщі) всяке „навертання" українців, дратування й озлоблювання їх, мають не такі міцні горла й менше здібности „робити опінію" загалу. Через те, треба думати, прийдуть вони до голосу й керми не хутко; а покищо наплиновий елемент голосно гомонить, лякає столицю й побиває польських волиняків.

Люди буденної дійсности ставляться до українського питання цілковито інакше. Говорять про це численні факти.

Наведемо деякі з них, дуже характеристичні для Волині.

В свій час обтерлася об столичну пресу ухвала польських батьків Киверець (осада біля стації), щоб їхніх дітей не вчили у школах української мови. Брукова преса використала цю ухвалу для походу взагалі проти викладання у волинських школах української мови польським дітям. Українці зареаґували на цю акцію мовчанкою, а деякі ще й підсміхувалися: „Це навіть булоб добре: не розумілиб нас і можнаб було вільніше говорити; жидам дуже виходить на користь те, що сусіди не розуміють їх." Очевидно, Ст. Ґрабський і мав це на увазі, коли задумав навчити поляків нашої мови (очевидно: поруч із знищенням нашого народнього шкільництва).

А ось на цьому патріотично-емоціональному тлі буденна практика:

„Курієр Волиньскі" обслуговує „народовців" та не грішить симпатією до українців. І в ньому можна було прочитати таке оголошення: хтось пропонував „вчити української мови (єнзика рускєго"). Отже хтось навчанням поляків української мови заробляє на хліб, — і хтось з поляків, видно, відчуває потребу знати українську мову, очевидно, для зносин з українцями. А патріотичні киверецькі й інші батьки кричать, щоб нашу мову вивести із шкіл! Не заторкуємо тут уже того питання, що культурні люди взагалі вважають знання чужих мов за великий здобуток.

Другий приклад. Автор цих рядків бачить в українській книгарні молодого поліціянта, що питає за українським букварем, по якому можнаб легко навчитися української мови. „Для кого?" — питається книгар. Поліціянт пояснює, що прибув він з глибини Польщі, не розуміє місцевого населення і мусить навчитися української мови. Це знову ця буденна дійсність.

На Волині тепер фільмові світлини в моді. В кожному нашому селі в неділі і свята, а то й у звичайні дні побачите фотографа. Ось бачите гурток і чуєте молодого фільмівця: „Дайте заробити свому, українцеві!" Говорить чудовою українською мовою. Придивляєтесь: молодий поляк із Луцька. Зауважив вас і просить очима не демаскувати його, бо під іменем українця він хоче заробити. Такими самими „українцями" виступають і фотографи з „п'ятимінутними" апаратами на ярмарках і відпустах.

Такими самими „українцями" промишляють по селах і всякі гандлярі, професійні „безробітні", агенти ріжних фірм і т. д. і т. д. Величезні маси цих поляків вільних професій, що годуються з праці своїх рук, дуже неприхильно ставляться до акції ріжних (на посадах і тому подібних платних становищах) навертачів і асиміляторів, отверто заявляючи, що ці патріоти унеможливлюють їх екзистенцію.

До тих противників навертацької і екстермінаційної акції на прибужанських землях ставляться також негативно й численні поміщики, економи та інша двірська служба, яка дуже часто в інтересах маєтків і власних заробітків не бажає заогнення взаємин з українськими селянськими масами, а навіть послуговується українською мовою, бо це вигідніше.

Трапляються і осадники, що вважають за корисніше для себе і для держави бути толерантними й не псувати собі взаємин з українським населенням.

Зустрічаємо навіть нечисленних ксьондзів, поліціянтів і урядовців, які того самого внутрішнього переконання . Але їхні переконання в даному випадку не можуть бути рішальними. Витворилося для цих людей просто трагічне положення. Навертацька й асиміляційна психоза, витворена ріжними інтелігентами на посадах, огорнула все „кресове життя" важкою атмосферою. Люди залежні, часто всупереч своїм переконанням і розумінню шкідливости цієї акції, вдають, що й вони такі самі „патріоти" і, лише для того, щоб не втратити праці чи не мати інших неприємностей, — і самі займаються подібною протиукраїнською акцією. Якби цим полякам сказали з варшавського чи воєвідських центрів, що вони не потерплять, як не будуть відогравати ролі навертачів і українožерів, то з полекшою зідхнулиб і гаряче подякувалиб Богові. А покищо, всупереч самим собі, мусять виконувати ролі Грабських, Ґертихів та інших прикордонних „будівничих" на східних землях.

Просто не можна вийти з дива, що такий розмірно невеличкий гурток спеців від кресового патріотизму міг так засуґерувати польське громадянство і деякі рішальні чинники й завертати настрої на цих теренах до XVII ст.

Отака тут буденна правдива дійсність і такі гурапатріотичні містифікації. По правді, не ми повинні про це писати, але в обороні правди на наших етнографічних теренах мусимо дещо сказати про цю дивовижну аномалію.

В. Островський.

„Днепроєжовск" чи „Днепрохрущовск"?!

— „Тут сам чорт зломить ногу на цій проклятій Україні! По всіх республіках усе як слід, по людському, „ліквідують" там трохи достойників і все в порядку, бодай назовні! А тут, чорт зна що, а мені треба все виправляти!" Отакі думки не можуть не виринути в голові „першого українця" — Хрущова. Бо справді:

Відкривається напр. з'їзд Комуністичної Партії большевиків України, так само як і з'їзди комуністичних партій інших республік. Ну з початку ніби добре: вибирають одноголосно з оваціями й ентузіязмом до почесної президії самого „великого вожда" й „менших „вождів": Молотова, Ворошилова, Кагановича, Калініна, Мікояна, Андреєва, Єжова, Жданова, Чубаря, тобто політбюро Центрального Комітету Всесоюзної Комуністичної Партії, але потім комуністично - совітський добрий тон вимагає вибрати до почесної президії і політбюро місцевого Центрального Комітету. Так робиться по всіх з'їздах республіканських комуністичних партій, робиться навіть в недавно утвореніи Казахстані і Кірґізстані, а ось у „квітучій Україні" не можна цього зробити!..

— Чому? — запитаєте наївно.

— А тому, що нема цього проклятого політбюра, зникло воно... Рік тому вибрали, як слід, політбюро Центрального Комітету Комуністичної Партії большевиків України, тобто вибрали еліту, мізок комуністів України, вибрали в складі 11 членів, а 5 кандидатів (заступників) передбачливо додали. Деінде у путящому краю за рік щезають три хай [illegible] ри члени політбюра, а тут на цій Україні [illegible] почали щезати! Пробували спершу всетаки доповнювати склад політбюра, вводили [illegible] кандидатів, кооптували нових членів: [illegible] ренка, Євтушенка, Тигнибіду тощо. — за [illegible] так само і — подумайте тільки! — [illegible] щезли, як камінь у воду, всі до одного! [illegible] му і нових кооптувати... ну і залишилось [illegible] з'їзду без [illegible] тучa" на день комуністичного [illegible] бюра! Довелося поминути мовчанкою [illegible] тання.

Але на цьому не кінець клопотам. [illegible] приходить чергова точка — вибір [illegible] зидії. Живемо у часах найдемократичніших [illegible] світі. У часах суворо конституційних. [illegible] ський „щасливий" (правда, ще не [illegible] відбувалося ще за старої конституції [illegible] вибрав до найвищої своєї влади [illegible] зпоміж себе, створивши таким робом [illegible] тральний Виконавчий Комітет УССР, а [illegible] мітет вибрав найкращих зпоміж себе [illegible] з „українським старостою" чи — як [illegible] тепер вживають — з президентом УССР [illegible] горієм Петровським на чолі. До [illegible] зидії комуністичного з'їзду по всіх республіках [illegible] вибирають на першого голову цього [illegible] „пре[illegible] лента" та ще кількох членів президії. [illegible] можна це зробити в УССР? Не можна! [illegible] „президента"! Зник! Нема [illegible] Зникли! З 24 осіб залишилося [illegible] 4, якщо не менше та таких невідомих [illegible] що й обирати до президії не [illegible]

виходить? Є УССР, „квітуча", „невідемна частина", „найщасливіша", бо має свою конституцію, пройнята вся любовю до „найбільшого вожда" і менших вождів. А нема в ній верховної влади — президії Центрального Виконавчого Комітету, немає голови цієї президії — „президента", немає політбюра Центрального Виконавчого Комітету партії та з 62 членів самого ЦК залишилось тільки... 5 (словами: пять). Всі вони зникли, як „вороги народу"...

І навіть сам перший секретар ЦККП(б)У Хрущов не є де юре першим секретарем ЦК, бо за статутом комуністичної партії секретарів вибирають, хай і формально, але вибирають, а не призначають, а тут нікому й було вибирати. Правда, якось-такось дотягли до комуністичного зїзду, тобто виберуть уже цілком добрий „сталінський" ЦК, потім цілком добре політбюро ну і секретарів. Якийсь там „контрреволюціонер" може пробомкнути, що і торік вибирали також цілком добрих сталінських большевиків, — а що вийшло?!

Але з верховною владою доведеться зачекати таки аж до 26. липня, коли уконституується Верховна Рада, що її виберуть 26. червня. Та найгірше виходить з цим „президентом" Петровським. І надалож лихо йому мати такий справді пролетарський стаж, чи не найкращий в СССР!?

Справді, народився як-не-як а в самісінькій робітничій родині, з 14 років працює, як робітник у фабриках у Катеринославі, член большевицької партії з 1897 року, активіст, засилають його на Сибір. У 1912 р. робітництво Катеринослава вибрало його до Державної Думи, де він боронив робітничих інтересів, де працював в большевицькій фракції, де його заарештували і заслали на каторгу, на якій перебував аж 5 років. І нема хлопчика, якому не вбили в голову, що Петровський страждав тоді тому, бо хотів добра народові...

19 років „президенствує" на Совітській Україні", тим самим за часів старої конституції СССР „президенствував" і в СССР. Щойно вибрали його на заступника Калініна, на заступника „президента" СССР уже за нової, „сталінської" конституції. Завжди вихваляли його. Його імям переіменували Катеринослав, дільницю Києва Подол. Урочисто святкували в лютому його шістьдесятиліття. Нагородили орденом Леніна. Ні разу не впадав у жадні „ухили" і ось „ворог народу", мусить зникнути, треба його знищити!...

І недармо на обласній київській партійній конференції тільки що вибраний до складу київського обкому робітник Ковальов „контрреволюційно" запитує: „а де Петровський, чому не вибирають Петровського?"

А що, як робітники Дніпропетровського поставлять таке питання? (Хай йому всячина: очевидно це місто мусить зватися віднтепер якось інакше, але як?! Там у Москві на це не звертають уваги, а тут роби що хочеш!).

Відомо, що всі ці „вороги народу" хотіли запродати „щасливу Україну" закордонним фашистам, хотіли відірвати „невідемну Україну" від „єдиного нерозривного" СССР...

Але чи не повстане в чийомусь мозку думка: адже згідно зі сталінською конституцією кожна республика має право відділитися і коли еліта, мізок, душа комуністичної партії України, її політбюро хоче відірвати Україну від СССР, то чи не висловлює воно цим волю, бажання всієї комуністичної партії УССР?! Коли еліта, мізок, душа всієї Совітської України, президія її Центрального Виконавчого Комітету хоче відірвати Україну від СССР, то чи не висловлює вона цим волю, бажання всієї Совітської країни?! І дивний конгльомерат цих „ворогів народу", що хотіли запродати Україну, справді. Любченко, Якір, Балицький, Затонський (цеж твердить сама „Правда") приєднується до них Євтушенко, Тягнибіда, а тепер і старий Петровський!..

Ну, — хай ще Любченко, той самий Любченко, який 30. березня року 1918. виголошував у Центральній Раді, що підчас боїв за самостійну Україну на зовнішньому фронті не можна дозволити й унутрі України жадних виступів проти самостійности України. Любченко лівий есер, боротьбіст — ця мішанина націоналізму з комунізмом — хай він тягне за старою звичкою до відірвання України від СССР... Але Якір, що створював червону армію на Україні, Якір, що вів свої військові частини у бій за владу рад, що бився пліч-о-пліч з Будьонним, з Фрунзе, Якір, що вбачав своїх ворогів у петлюрівцях самостійниках, Якір так щедро нагороджений й обдарований, по 19 роках своєї військової блискучої карієри... „ворог народу", що прагнув відірвати Україну від СССР?! Хотів відірвати Україну від СССР Затонський, той самий, який разом з Леніном творив взагалі червону армію. Затонський, який нищив Скрипника, Затонський, який впроваджував російську мову й літературу до шкільних програм — і цей Затонський стає сепаратистом!? Ну, хай, ну допустім, що ніякий інтелігент ненадійна штука.

Але Балицький? „Надійний меч революції", співробітник Дзержинського, права рука Менжинського, якого фаховим завданням було нищити петлюрівців, тобто націоналістів-самостійників. Та виходить — не він український націоналізм, а український націоналізм його переміг?! Начальник українського ДПУ, нарком внутрішніх справ УССР з довголітнім стажем став ворогом „народу"! Чи це справді не кінець усьому, коли чекісти приєднуються до акції відірвання України від СССР. Алеж і Балицький з інтелігенції, навіть з української шляхти, колишній старшина царського війська. Але Євтушенко і Тягнибіда походили з селян незаможників, це вже молоде покоління. Вони висунулись на такі високі становища і миттю полетіли з них униз як контрреволюціонери.

І знову чи не найгірше справа таки з Петровським. Адже це чистокровний дідичний пролетар, член большевицької партії з 41 літнім стажем, 60 років людина, став „президентом" республики у нагороду всіх своїх заслуг для неї, і замісць тихо й смирно сидіти до кінця днів своїх і не рипатися, — так на тобі, теж „ворог народу". І найцікавіше, що всі ці „вороги народу" — українці з походження. Невже українська кров так ділає?!

А може це все неправда, може це вигадки?!

Так мабуть божевільна людина захоче такого всесвітнього скандалу, такої компромітації, щоб вигадати таке обвинувачення на президента республики, на премієра республики, на його заступника, на командира війська, на міністрів внутрішніх справ та освіти, що всі вони за зміну сучасного становища, за самостійність УССР (яку, зрозуміло, там у СССР і не можуть інакше називати, як продажю її іншим державам!).

— А хтож тоді проти її самостійности? Хрущов, Федоров, Щербаков, Любавін, Осіпов та ріжні інші Вяткіни та Корабльови. Оце значить, справжні теперішні репрезентанти УССР.

Якже буде з назвами у честь вчорашних вождів, нинішних зрадників? Незручно — частину Києва, Петрівку, називати по старому Подол. Хай вже буде Хрущовка, і не Хрущівка, а Хрущовка.

Але як бути з Дніпропетровським? Не повертатиж старої назви Катеринослав... Треба змінити і то негайно! Ось і думають і секретар місцевого обласного партійного комітету і голови обласного комітету і міської ради: „мусимо негайно поклопотатись, попросити уклінно, щоб змінили назву міста й области. Але на яку? Днепрохрущовск (знову таки не Дніпрохрущівське?) або ще краще Днепрожовск? Хрущов дуже добре, але Єжов ще краще... Але коли Хрущов, то Єжов може образитися і навпаки... А все через цих „ворогів народу"!

Гл. Л.

Нелєгально збудована церква.

Допис із Холмщини.

I.

Ославлений краківський бруковець недавно з обуренням згадував про „нелегально збудовану церкву у селі Тарноватка", томашівського повіту, на Холмщині. Шкода, що репортаж не подав до відома всієї правди про історію цієї „нелегальної" будови. А вона цікава, тим більше, що тарноватська дія — типове явище для всієї Холмщини.

* * *

До війни були в Тарноватці 2 церкви: нова мурована у середині села, що її збудували селяни власним коштом у 1897 році, отже вже за часів православія. А друга церква, деревляна, стояла на цвинтарі, куди її перенесли, як збудували нову. По війні старенькy церкву замкнули і тому, що заборонили її ремонтувати, вона дійшла до руїни. Вже з рік, як її не стало. Дарма, що закон передбачує будову каплиць на цвинтарях.

Нову-ж церкву, що ніколи не була ані греко-католицькою святинею, ані римо-католицьким костелом, віддали, як писалось, „у хвилеве користування римо-католицькій людности" з тим застереженням, що ця передача „ні в чому не пересуджує справи власности цього церковного обєкту".

До речі буде додати, що у самій Тарноватці було поза фільварком тільки кілька родин католицьких; все-ж село, досить велике, виключно православне та здавен-давна українське. Адже Тарноватка згадується в Іпатієвськім Літописі, а перехід селян з унії на православія в 1875 р. відбувся без насильства, як зрештою у цілій південній частині Холмщини. Щоб створити у Тарноватці римо-католицьку парохію, треба було відірвати 2 сусідні села від їхніх попередніх парохій: Немірувек від краснобродської парохії та Антонівку від криницької, хоч з Антонівки до Криниці $2\frac{2}{3}$ кільометри, а до Тарноватки — 5 кільометрів, себто вдвоє дальше. Для справедливости треба сказати, що самі польські хлопи Немірувка та Антонівки противились тому, щоб їх приписати до тарноватського костела: вони-ж бачили, як православні будували цю святиню. Про те церкву переміняли на костел.

Спочатку тарноватчани робили найріжнородніші заходи, щоб вернути собі свою церкву, навіть хотіли процесуватись у суді. Але митрополит Діонісій довго не давав своєї згоди на судовий процес, а його згоди потрібно було, бо, як відомо, співвласниками кожної православної церкви є епархіяльна влада та сама громада вірних. Колиж прийшла повновласть від митрополита на судовий процес, вже існував конкордат з Апостольською Столицею, а він признав власністю костела все те, що в моменті заключення конкордату було у фактичному посіданні костела. В додатку місцевий адвокат - поляк не хотів узяти на себе справи, а були тоді в Замісті серед адвокатів 2 послів і 1

сенатор, що належали до лівих партій („Визволення" та „Стронніцтва Людового") і ППС.

Безвалійною стала судова дорога. І тоді тарноватчани задумали збудувати третю церкву. Не легко було задум перевести у діло. Знали селяни, що ніде на Холмщині й ніхто — ні села ні приватні особи — ніяк не змогли дістати дозволу на будову церкви. Та чи треба було ще інших аргументів, коли по всій Холмщині поверх сотки церков стояли замкнені, а ремонтувати їх не дозволяли? Адже і в Тарноватці стояла така церква.

Треба було шукати іншої, окружної дороги. І ось нараз усе село перейшло до „народового костела". Біскуп цього костела Фарон, що саме тоді мешкав у Замісті, негайно прислав до села священника, який відправляв по православному. Це був о. Шведко, що передтим довший час був православним дяком. Гірше було, що цей народовий священник не мав права вести книг цивільного стану. Проте, на диво, селяни, льокальна влада, себто війт волости та командант поліційної станиці, по змозі помагали селянам від часу, як вони стали „народовцями". Так оце вони передали селянам деякі річи із замкненої церкви на цвинтарі, а також із замкненої церкви у сусідньому селі Панькові.

Підбадьорені цим селяни почали тихцем підготовляти все необхідне для будови дому молитви: набрали у жидів на борг дерева і замовили бляху на дах. Матеріял звезли на обійстя окремих господарів і там його тихцем обробляли. А коли все вже було готове до будови, одного літнього вечора запанував у селі незвичайний рух. На громадський вигін по середині села з багатьох садиб почали звозити оброблений матеріял для будови і відразу розпочалось будування. Жваво йшла робота і найдивніше, що не було нікого, когоб можна було вважати розпорядчиком. І тому, коли місцеві поліціянти зявились на будові, не знали вони,до кого звертатися з приказами. Не тільки не видно було, хто кермує роботою, але й довідатися про це було годі: селяни, що працювали, ні слова на допити не відповідали. Мовчки відбувалась робота, без людського слова: чути було тільки стукіт довбні, удари сокири і давенькіт пили. Зателефонували з поліційної станиці до повітового старостства, але й там не знали, що робити. А тарноватчани працювали далі, без перерви, всю ніч. І на рано у селі станула нова будівля начеб велика стодола, тільки бляхою покрита та з вікнами по боках.

II.

Не було у тій святині ні стелі ні підлоги. Свічники були з дерева, мало було церковних річей, взагалі кидалася в очі простота й убогість. Тільки прикрас та цвітів з кольорового паперу багато і вони вимовно свідчили про те, якою любовю оточили селяни свою нову церкву. Сильне враження робила тоді вона на кожного: мимохіть пригадувались перші віки християнства.

Минуло кілька місяців і селяни рішили, що окружна дорога вже добігла до кінця. Гремільно вернулась Тарноватка до своєї прадідівської віри. Почав у церкві відправляти священник чернець з Почаївської Лаври. Не мав він ані права вести метрикальні книги ані викладати релігію у школі, не діставав він ані від уряду ані від митрополії ніякої платні. Не мав ні дому ні клаптика землі, хоч перед війною тарноватська православна парохія мала щось коло 200 морґів землі, у тому до 40 морґів прегарного ліса. А домів для священника було аж 2; один старий — приходський, а другий збудував власним коштом для себе священник о. Скроцький і пізніше подарував парохії. Минулося. Для теперішнього священника мусіли селяни винаймати мешкання в селянській хаті — одну кімнату. А церковна земля частинно перейшла в руки латинського ксьондза, а в більшости до кольоністів і селян, але всіх неправославних. До цього ще року бодай формально рахувалась вона власністю православної Церкви, хоч дивним дивом арендну плату за цю землю брало міністерство рільництва. Відтепер обовязує закон міністра Понятовського, що — як відомо —одним почерком пера вивласнив Православну Церкву з її майна, у першу чергу землі. Очевидно, що Церква не дістала при цьому ані сотика відшкодування.

У Тарноватці жив священник виключно з того, що давали селяни. А вони, хоч самі бідні, мусіли ще сплачувати борги за будову церкви та дбати про те, якби дальше впорядкувати свою нову святиню. Зворушувала ця дбайливість селян за церкву навіть тих, що далеко городу за їх привязаність до церкви.

Місцевий дідич, ґраф Тишкевич, який головно причинився до того, що у Тарноватці повстав латинський костел, подарував був дещо матеріялу на ошалювання нової церкви у середині та на огородження її парканом. Навіть сам латинський парох, що нераз громив з проповідниці „схизматиків", віддав був православним старий іконостас із зачиненої уніятської церкви та один великий образ з б. мурованої церкви: це — підкреслював він — у нагороду заїх привязаність до церкви.

Люди прикрашували нову церкву, все щось нового прибувало. Вставили підлогу, зробили стелю, ошалювали з середини, помалювали наново іконостас, відновили деякі образи, а торік набули навіть дзвони, хоч покищо взяли їх на борг. Восени 1937 року ухвалили на громадській раді віддати частину громадського вигону біля церкви під будову дому для священника. Цікаво, що цьому дуже сприяв війт волости, п. Моссаковський, інтеліґентний поляк - католик, що одночасно є касієром в економії (у дідича). Вже почали були селяни задитись до будови дому для священника, закупили невеликий дімок і весною мали приступити до будівлі.

І нагло перша зловіща вістка — заборонили ставити дім для священника. А вслід за ним прийшло до ще гіршого. 14. травня ц. р. відчитав селянам війт Моссаковський розпорядження про закриття церкви. А 15. травня ц. р. відбулась остання Служба Божа. Незвичайна вона була не тільки тим, що правилась вона у приявности поліціянта. Ціла церква — від малих до старих — увесь час ридала... Не видержав і поліціянт — вийшов з церкви, не діждавшись кінця.

А Передсоборне Зібрання, що повстало на підставі голосного декрету Президента Держави про скликання Собору, ухвалило було, що в Тарноватці має бути етапова парохія.

Таке ото на Холмщині. В.

—o—

Що писало „Діло" 50 років тому.

Віторок, 19 (7) червня 1888.

ПРОКЛЯМАЦІЯ ВІЛЬГЕЛЬМА II.

Цісар Вільгельм II. видав як пруський король з нагоди вступлення на престол проклямацію до пруського народу, в якій між іншим заявив:

„Покликаний перебрати батьківський престол заняв я його з оком піднесеним до Сотворителя і обітував за прикладом моїх предків бути для мого народу князем справедливим і лагідним, поширювати страх господній і побожність, берегти мира, дбати за добро краю, бути захистником бідних та пригнетених і берегти пильно законів. Коли отже молю Бога, щоби мені дозволив виконувати королівський обовязок, який Його воля вложила на мене, то з другого боку маю повну надію на довіря до мого народу, котрий, як доказує його історія, ставав завжди вірно при престолі. На ту вірність пруського народу, вірність доказану моїми предками у найважчих хвилинах, рахую тим певніше, що зі своєї сторони відплачуся цілим серцем".

У ПОЛЯКІВ ДУЖЕ МАЛО СЛАВЯНОФІЛЬСТВА.

„Пан Радован Кошутич, академик, виїхав учора до Сербії. З початком нового шкільного року загадав він вибратись до Петербурга, щоби там доповнити свою освіту у славянській фільольоґії. При відїзді зі Львова трапилась йому немила пригода. Десь висказався п. Кошутич, що у поляків дуже мало славянофільства, чого доказом їх заходи у російсько-турецькій війні в 1877 р., їх польські леґіони йшли в поміч туркам і т. п. Почувши таке, обурились вельми деякі члени академічної читальні і покликали п. Кошутича перед свій ареопаг, щоби виправдався з тієї обиди. Мабуть потім каялись, бо п. Кошутич численними цитатами з польських газет того часу ствердив правду свого висказу".

ЧЕСЬКА АКАДЕМІЯ НАУК.

„У Празі має оснуватись чеська академія наук. Один чеський посол, старший будівничий, Главка, зложив у краєвому виділі 200.000 зр. як перший краєвий фонд. На найближчому засіданні краєвого чеського сойму мають цю справу обговорювати".

МИХАЙЛО МОЧУЛЬСЬКИЙ. 12

З останніх десятиліть життя Ів. Франка

(1896—1916.)

(З приводу роковин смерти поета).

ГРУШЕВСЬКИЙ ГОЛОВОЮ Н. Т. Ш.

Коли-ж Михайло Грушевський був уже у Львові, хотів хто чи не хотів, треба було йому віддати наукову керму в Товаристві, а трохи пізніше (2 лютого 1897 року) й головування. Насамперед перейшли під його редакцію „Записки" Товариства, які вже раніш редагували в Києві з його участю. Від 1895 р. виходили вони щотри місяці, а від 1896 р. аж до війни що-два місяці. В 1895 р. зорганізував проф. Грушевський також археографічну комісію, що розпочала дві серії наукових публікацій „Жерела до історії України-Руси" і „Памятки українсько-руської мови і літератури". Обидві серії виходили наперемінy: одного року одна, другого — друга. В тім самім часі засновано осібну серію для фолькльорних матеріялів п. з. „Етноґрафічний Збірник". А пізніше за порадою Ф. Вовка зорганізовано ще й окреме видання — „Матеріяли до українсько-руської етнольоґії". Від 1898 р. почали виходити окремі „Збірники", призначені для більших статтей і матеріялів історично-фільософічної і фільольоґічної секції, а від 1902 р. й обемисті томи „Українсько-руської бібліотеки".

Проф. Мих. Грушевський, обнявши провід у Науковому Товаристві ім. Шевченка, запросив до співробітництва в ньому вчених галицьких і закордонних, охочих до праці на полі українознавства, а серед них насамперед — Івана Франка. Він відчинив двері в Науковому Товаристві ім. Шевченка й покійному Драгоманову, якого наукові праці окрашували чужі журнали, зате свої боялися його імени гірше як прокази. В 1899—1907 рр. вийшли в перекладі М. Павлика чотири великі томи розвідок Драгоманова про українську народню словесність і письменство у „Збірниках фільольоґічної секції".

І Франкові усміхнулася тепер доля покинути найми і присвятити свої сили рідній країні Вже 1895 року зявляються на сторінках „Записок": ґабілітаційний виклад про „Наймичку" Т. Шевченка, „Вірша про Барську конфедерацію", починається друком його дисертація про старо-християнський духовний роман „Варлаам і Иоасаф"; потім іде 1898 р. його більша праця „Хмельниччина 1648—1649 років у сучасних віршах" і з того часу майже немає книжки „Записок", де не було б його розвідки, матеріялу, замітки або рецензії. Товариство починає випускати у світ від від 1897 року його „Апокрифи і леґенди", а від 1901 року великий корпус „Народніх приповідок". Франко бере також визначну участь у редаґуванні „Українсько-руської бібліотеки".

За те, що В. Гнатюк орґанізує ювілей Франка, під кінець вересня 1898 р. його переносять з львівської ґімназії до самбірської. Очевидно Гнатюк покидає вчительську службу і стає за порадою проф. Грушевського секретарем Наукового Товариства ім. Шевченка. Під проводом проф. Грушевського та Франка Гнатюк стає працювати науково і незабаром стає душею Етнографічної Комісії. Завдяки його енергії та витривалости Наукове Товариство ім. Шевченка випускає у світ систематичні корпуси народніх леґенд, анекдот, коломийок, колядок, щедрівок, гаївок, байок тощо.

А сам Михайло Грушевський — душа Наукового Товариства ім. Шевченка? Він угинається під тягарем орґанізаційної роботи в Товаристві, творить свою історичну школу й робить сотень більших і менших розвідок пише монументальну „Історію України-Руси", яку Франко назвав „величавою основою української історичної науки і невичерпаним джерелом національно-політичного і соціяльно-культурного самопізнання й освідомлення, що вводить нас дійсно вперше в сімю европейських народів".

(Далі буде).

Економічний огляд.

Ощадність — наша сучасна конечність.

Переглядаючи сьогоднішню нашу пресу находимо у порівнанню з тою пресою із минулого десятиліття куди більше статтей та заохот до готівкової ощадности. Кожний пресовий заклик, якщо він актуальний та належно поданий, має свій успіх, тому й вся акція у тому напрямі ідейних одиниць та широка реклама наших фінансових інституцій находять належний відгук. Ряди щадників поволи, але постійно зростають, про що можна легко довідатись із звітів та річних рахункових зіставлень, що їх оголошують наші фінансові установи. Щоб докладніше зрозуміти й оцінити це явище, киньмо на хвилину оком на справу ощадностей у довоєнних часах.

Вищі доходи, нижча життєва стопа, тривкість валюти, довіря до монарха, та назагал кращі економічні відносини громадян і держави, виховали суспільність у пошані до вартости матеріяльного добра, а зокрема до вартости гроша. Тодішній нахил громадянства до береження і побільшування майна, ощадна державна господарка при стабілізованих політичних відносинах спричинили, що без окремої акції ззовні сама суспільність доцінювала якслід значіння ощадности. Попри готівковий вид тих ощадностей, залюбки льокували наші батьки свої капітали у вартісних паперах, та в зовсім непопулярній тепер формі, навіть без уваги на девізові приписи останніх років, у золотій монеті, або біжутерії. Ще сьогодні можна подибати старших людей, що вряди-годи добувають зі своїх сховків решітки отих блискучих, а мертвих, чи пак завмерлих в економічному понятті цінностей на те, щоби ниминалюбуватися і... назад сховати.

Світова заверюха сколихнула і перевернула горі дном економічне життя світу, капіталістів зіпхнула, спекулянтів піднесла, а надівсе зруйнувала на довгі часи моральні надбання суспільности, м. і. чесноту ощадности. В повоєнних часах нижчі доходи, вища життєва стопа, брак тривкої валюти, нагальна потреба розбудови економічного життя, змінчивість економічної політики ріжних держав, безустанні воєнні зброєння і алярми, та багато інших причин вплинуло до тої міри негативно на оцінку вартости гроша, що про готівкові ощадности у тому часі не могло бути й мови, а дрібні квоти, що находилися в банках на вкладах не були по суті ощадностями у повному розумінні того слова, а лиш хвилевими готівковими резервами, або депозитами. Як зле громадянство ще й досі виховане, коли йде про довіря до гроша, — про це найкраще свідчить нервозність вкладчиків, що її можна було завважити в останньому польсько-литовському напруженні, коли щадники в деяких польських фінансових установах доконали дводенної правдивої облоги тих установ, винимаючи масово свої вклади. Многократні запевнювання польського уряду від часу змінчивости валютової політики багатьох держав і в звязку з тим тривожних настроїв серед польських громадян, про змагання польського уряду втримати вартість гроша і консеквентна праця в тому напрямі державних чинників, безпощадно глумлять із скептиків, вихованих минулим десятиліттям. Повільна знижка відсоткової стопи останніх років при сьогоднішньому (треба сподіватися вже кінцевому) стані, промовляє лише в користь валюти. Деяке невдоволення у ріжних кругах з приводу останнього сходця цієї знижки зперед кількох місяців, а це до рівня 3 і пів до 5 прц. від вкладів, а емісійного банку до 4 і пів прц. від дисконту є зново неоправдане, бо доказує повну нормалізацію відносин на грошевому ринку, та повинно навпаки, змінитися на тимбільше довіря до грошевого капіталу.

Ощадність дає при нинішній стопі скромніші зиски ніж перед десяти роками, та не слід забувати, що відсоткова стопа, — цей живчик кредитового ринку, — є вислідом попиту на гріш і довіря щадника, нормована прямим відношенням до першого і відворотним відношенням до другого чинника. Безсумніву, добрий щадник повинен цікавитися зиском на відсотках, та західному европейцеві ніколи і в голову не прийде злобнути у своїх ощадностевих починах лише тому, що його зиск на відсотках невеличкий, дарма, що тамошня відсоткова стопа здебільша куди нижча від нашої. **Там йде про випробовану засаду, що людина,** хочби її доходи були дуже скромні і давали змогу лише з трудом рівноважити її домашній бюджет, — **мусить щадити,** якщо бажає вдержатися на належному матеріяльному і моральному рівні. Непотрібною працею булоб тут прирівнювати наші дотеперішні ощадностеві надбання до західно-европейських народів, бо песимістичні рефлексії принеслиб нам шкоду, замість науки, одначе не заризикуємо, коли скажемо, що у політичному і культурному розвою відіграла там ощадність і завдяки їй концентрація капіталів у покликаних руках першорядну ролю.

У пословицю перейшла ощадність шкотів, а вигідне життя французьких рентієрів, повсталих із ощадностевих привичок вкорінених з діда-прадіда в народі, є для французів типове. Якуж аналогію із ґіґантичною ощадностевою акцією третьої Німеччини находимо в нас! Для згоди означеної цілі: воєнних зброєнь, господарського піднесення, морального виховання народу в дусі самовідречення, плянового і повного вихіснування всіх продуктів промислу, тощо. працює завзято ціла спільнота почавши від зорганізованої акції уряду, а кінчаючи на шкільній дітворі. Білянсові осяги нам ще невідомі, але їх легко догадатися. Ми свідками великого зросту потенціялу Німеччини. Загрозу цього потенціялу відчуває одинадцять сусідних її держав. Так приготовлюється до великого діла політичного обєднання цілого німецького народу і ревиндикацій воєнних втрат велика, сильна і державна нація.

А якжеж ми, бідна, між найбіднішими націями світу, збіраємося реалізувати наші політичні та громадянські цілі? Чи тамошньої акції уряду, або вродженого нахилу не зуміє заступити ідея вкорінена в ум і бажання кожної одиниці? Ось складне питання, що потребує до своєї розвязки не лише щоразто нових спонук із нутра самогож таки громадянства, сильної арґументації, вічних і невпинних закликів, але ще й наскрізь пересяклих тою ідеєю фанатиків діла. Не зважаючи на дотеперішні наші скромні надбання в акції дрібної масової ощадности, мусимо врешті почати, кожний із нас індивідуально те трудне діло доконання нашої першої ощадности в готівці, а далі, послідовно і вперто відмовляти собі неконечних видатків — собі та нації на користь.

Щоб нашу постанову скоро і певно виконати починаймо вже від нині щадити, а скоро переконаємося, що наші заощаджені капітали будуть значно скорше зростати від наших сподівань. Початкуючий щадник, по важких початках запалюється до дальших ощадностей таксамо, як азардовий грач, одначе з тою ріжницею, що тамтой запал збільшує ризико, а запал до ощадности збільшує наші капітали. З часом запал перемінюється в привичку, а тоді вже наші ощадности зростають автоматично. Тепер діло у тому, чи ми повинні ощаджувати і збирати капітали на згори намічену ціль?

У Франції щадить кожний таксамо, як вино пє кожний. Щадить селянин, маркіз, робітник, фабрикант, дитина, рентієр, купець, промисловець, студент, урядник, словом — кожний, хто має якінебудь доходи. Велике число щадників відмовляє собі ріжних видатків лише тому, бо вже не може не щадити, бо це їхня внутрішня конечність, майже органічна конечність. Вони щадять, збирають нерідко з трудом свої капітали, ними радіють, відчувають у тому свій сенс життя. Природно, що хоч хосенне це діло, то щадникові приносить воно передовсім моральну користь, а матеріяльну допера при доцільному пізнішому вихіснуванню тих капіталів через нього, або його нащадків, що ужиють їх на свої потреби. Довгі роки до часу реалізації цієї вкладки обертає грішми банк, та оживлює ними господарське життя краю. Куди більше користи, та імпульсу дає щадникові згори обрана ціль його майбутніх капіталів. Передовсім того роду ощадність зростає значно скорше від попередньої, бо кінетика зросту є без порівнання більша, а практичніша вона ще й тому, що щадник вже грубо наперед приготовляється до здійснення своїх намірів, значить має час їх докладно передумати і упорядкувати. Цей рід ощадности ще й з уваги на наші відносини потреб творити, нам, або нашим дітям конечні варстати праці, що вимагають більших капіталів можливих до здобуття лише довшими зусиллями, був би в першу чергу вказаний.

Як сказано вище, готівковий вид наших ощадностей був би найпрактичніший; якщо-ж нам це ніяк не до вподоби, тоді треба вибирати льокату таку, щоб далася легко і скоро згрошевити, та до цього треба мати вже означену скількість... гроша. **Володимир Гірняк.**

—o—

З економічної літератури.

IV. УКРАЇНСЬКИЙ СТАТИСТИЧНИЙ РІЧНИК, — 1936—1937. Варшава—Львів 1938. стор. 205.

Треба подивляти Редакційний Комітет в особах д-ра В. Кубійовича, Л. Лукасевича й інж. Е. Глов'инського, що — не зважаючи на численні труднощі — таки подбав за появу 4-го з черги річника української національної статистики. „Габент суа фата лібелі", так і цей випуск річника має свою історію. Мав він своїх попередників у 1933, 1934 і 1935 рр., що появлялись періодично. Рік 1936 довелось перескочити від того — як нам відомо — страждали редактори і тепер маємо перед собою фактично двоірічник за рр. 1936 і 1937. Не знаємо, чи причинився до того патронат Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові, що вперше зазначений на передніх сторінках. Проте булоб добре, колиб того роду видання зберігало тою історичний відступ. Правда — коли не рахувати непристойних дрібниць (як напр. ліквідація в міжчасі деяких фірм чи оголошення про шкільний рік 1937-38 в „школі ораторського мистецтва"), то матеріял, поміщений в річнику, цінний і деякий чи тратить щось на своїй актуальности. Де можна було, там статистичні цифри подані і за рік 1937. Але здебільша редактори, що примушені черпати циферний матеріял з ріжно-державних джерел, при найбільших зусиллях і найкращій волі не можуть довести своїх зіставлень до строго-актуальних меж.

Квантитативне формулування національно-економічних явищ має все свою велику цінність, особливо, коли воно надхнене бажанням дати **правду**, а не пристосовувати цифри до „потреб і вимог вищої рації". Наша національна статистика в великій мірі залежна від статистик тих держав, що в їх межах живе і проявляє себе активно український елемент. Наскільки тенденційна статистика далека від хемічної частоти, про це найбільш говорити. Та наші редактори вміють зі знанням справи запозичений матеріял відповідно висвітлити, наколи це тільки не переступає границь їх спроможности. В численних „примітках" до таблиць находить зацікавлений читач не тільки потрібні корективи, але й завваги, що йому дозволяють ясніше розуміти мову цифр і розглядати явища в їх найпростішій виразовій формі.

Інвентура людського матеріялу на українських етнографічних землях зложена відомим знавцем популяційного діла доц. В. Кубійовичем. Та це не тільки інвентура. Цифри з різних років дають насліду статистику, що оживляє інвентурний людський матеріял, примушує його рухатись, кипіти життям. Популяційні іміґраційні зміни представлені доволі обширно, бо — як зазначено в передмові — вислід перепису населення в Польщі з 1931 р. оголошено тільки недавно. Та треба завважити, що природний рух людности зображений на всіх етнографічних українських землях, отже крім УССР на тих, що є в Польщі, в Румунії і в ЧСР.

Не будемо тут вичисляти всього, що ввійшло в розлірно багатий і ріжноманітний зміст цього доволі вже товстого річника, ані авторів, що причинились своєю інформацією чи статтями до його цікавого змісту. Вважаємо, що ця книжка **повинна найти багато покупців.** Ті, що мають попередні річники, найдуть у новому випуску дальше їх доповнення. **В. Н-вич**

—o—

СВІТОВА ХРОНІКА.

КИТАЙ І НІМЕЦЬКІ ГОСПОДАРСЬКІ ІНТЕРЕСИ.

Німецька Торговельна Палата в Шанхаю помістила у своєму звідомленні загальні міркування на тему політичної експансії Японії на терені Китаю. — „Чого можемо сподіватись від Китаю, коли його опанує Японія?" — питає Н. Т. П. і відповідає: „Зробимо добрі ще тому інтереси, але короткотривалі. Для зайвих правдивих причин цілі ніякої нема тайни, що **перемога Японії в Китаю — це початок остаточного кінця чужої торговлі.** При відбудові і розбудові японської господарки ще будуть приязно на нас дивитись, але в остаточному висліді стратимо позицію, яку моглиб ми втримати довго в обставинах толерантного китайського режиму. Те що тепер відбувається в Манджурії, ясно вказує, про що йде японська гра".

ВІСТИ ПРО ЧЕРГОВУ ДЕВАЛЮАЦІЮ НЕПРАВДИВІ.

Заграничная преса поширює вістку, немов би то підчас поїздки американського амбасадора до Ню Йорку вирішено чергову девальвацію долара, фунта і франка в рамцях тристоронного порозуміння трьох великодержав. Ця вістка спричинила в останніх днях помітне оживлення в закупні золота, бо европейські капіталісти знову старались забезпечити собі при помочі золота.

Сторінка без політики.

Письменник, який винайшов папіроски без паперу.

Мадярський письменник Стефан Томас винайшов як подають деякі закордонні часописні сплітки, папіроски, які можна буде курити без паперу. А саме по довголітніх дослідах у своїй аматорській хемічній лябораторії вдалося йому, як кажуть поголоски, винайти папіроску, що її можна буде курити без туток, чи пак паперців. Той винахід полягає на тому, що Томас хоче застосувати замість паперу спеціяльну масу, що буде легко тліти і буде доволі тверда, так що папіроски можна буде робити без такої машинки, як сьогодні. Вистане мати лиш тютюн та нововинайдені „тутки" і якийнебудь патичок, щоб можна було ним набити до „тутки" тютюну. Імовірно новий винахід матиме теж застосування і в гігієні, бо „тутки" з нової маси не будуть витворювати при куренню ніяких шкідливих для здоровля субстанцій.

Як кажуть згадані часописні поголоски, винаходом буцімто зацікавилася одна з найбільших американських фабрик папіросів. Та фабрика викупить мабуть патент від винахідника за міліон долярів та зі забезпеченням 5 проц. користи з продукції тих папіросок на час 10 літ.

Імовірно винахідник погодиться на такі умовини (важко сказати, щоб вони не були корисні) і ще мабуть цього місяця виїде до Америки, щоб заключити там умову.

Журналістам, які Томаса „тягнули за язик" він сказав таке: „Від двацяти літ мріяв я, щоб колись поїхати до Америки і там побачити світляні реклями моїх пес та фільм. Тепер замість реклям театральних пес, напевне побачу реклями такого змісту: „Куріть лиш папіроски винаходу Томаса". Це одинока прикра для мене прикмета мого винаходу".

Паніка серед циганів.

Увесь циганський світ Европи сильно схвильований і занепокоєний. Із швидкістю блискавки поширилася серед циганів Румунії, Мадярщини, Чехословаччини й Польщі вістка, що німецькі цигани опинилися в небезпеці. Їм грозить стерилізація.

Той плян, який на думку німецької влади довів би зчасом до щезнення циганського племени на землі, зродився в голові посадника малого, вестфальського міста Берлебургу д-ра Гінтера. В тому місті живуть осілі цигани, які вже давно закинули кочівний спосіб життя, одначе задержали ще свої звичаї та привички предків. Мужчини займаються давньою професією — роблять кухонну посудину. Крім того роблять вони нові соломяні сидження на крісла і точать ножі. Тамошні цигани живуть у бідних домиках на передмістях.

Скількість народин серед циганів величезна. Посадник Гінтер обчислив, що при задержанні нинішнього темпа уродин у циганів і німців, циганське населення, яке творить 8,5 проц. мешканців Берлебургу, перевищить за 200 літ тричі німецьке населення міста. Німці стануть тоді меншиною, цигани більшістю.

Щоб виминути таке лихо, д-р Гінтер запропонував радикальний спосіб: стерилізувати всіх циганських дітей, тому що ця, мовляв нижча раса, нездібна жити в умовинах ладу і дисципліни гітлерівської Німеччини.

Ідею д-ра Гінтера приняла асоціяція лікарів націонал-соціялістів і таким чином вона поширилася на цілу Німеччину. Циганам грозить заглада, покищо бодай у Німеччині.

Цигани інших держав хочуть прийти з допомогою своїм одноплемінникам у Німеччині. Кажуть, що підчас циганського зїзду, який небавом відбудеться у Варшаві, вирине проект призбирати відповідні фонди для евакуації німецьких циганів. Кажуть, що той своєрідний циганський конгрес звернеться з відповідною петицією до комісії Ліґи Націй у справі охорони меншин.

Розвага фільмових зірок.

Що роблять голівудські фільмові зірки, коли вони не працюють у студіях і нудьгують? Як проводить вільний час Сімона Сімон, Мирна Льой, Джоан Кровфорд, Кароля Льомбард та інші?

Оттаке питання зацікавило американського репортера, який теж і перевів у Голівуді відповідні досліди на власну руку. Виявляється, що акторки найбільше вдовілля знаходять підчас вільних хвилин у клясичній жіночій праці: майже всі вони люблять шити, вязати, вишивати, займатися куховарством... і т. д.

Для Джоан Кровфорд нема приємнішої розваги, як те, що вона може у вільних хвилинах взятися за шиття. Вона шиє прегарні дитячі одяги, виконує трикотарські роботи й робить теж дитячі капелюшки. Вона залюбки обшиває своїх доволі численних малих свояків і своячок. Її вишивки викликують справжнє захоплення серед приятелів.

Сімона Сімон учиться у вільні хвилини англійської мови (з конечности), колиж перериває науку, то найкраще відпочиває при ручних роботах. Вона справжня артистка в цій ділянці й моглаб порівнятися з неодною, найкращою парискою мідінеткою.

Такі замилування виявляє багато інших зірок. І лиш деякі з них, як нпр. Кароля Льомбард, присвячують вільний час у цілості спортові.

ТАЛЯРИ МАРІЇ ТЕРЕСИ

Англійська державна карбівня почала знову карбувати срібні таляри Марії Тереси. Востаннє таке замовлення виконали — як пише „Таймс" — в 1936 р. Тоді 150.000 старих австрійських монет, що вже давно вийшли в Европі з обігу призначили для Абісинії. Теперішне замовлення теж роблять для „деяких східних держав". Знову викарбований таляр призначують для англійської кольонії Аден, англьо-египетського Судану й деяких „арабських територій на березі Чорного Моря", де старий австрійський таляр є найбільш улюбленою та поширеною валютою тамошнього населення.

До часу італ. завоювання Абісинії, таляр карбували у Відні. Та в Абісинії італійський лір чимраз більше витискає стару валюту й швидше чи пізніше витисне її зовсім.

На сусідньому Сході консервативні торговці по давньому вірні австрійському талярові. Розмірами він не ріжниться від англійської п'ятишилінґової монети, одначе відсоток срібла в талярі Марії Тереси куди більший, ніж у шилінґу, чи в якійнебудь іншій сучасній монеті. У шилінґу срібла не більше, як 50 відсотків, зате в талярі Марії Тереси дещо більше як 83 відсотки. Цим теж пояснюють любов і привязання тубільців до старої австрійської валюти. Щоб не нарушувати привичок населення, монети по давньому карбують із гербом Габсбургів, портретом цісареви Марії Тереси. І дата на монеті давня: 1780 р.

В арабських краях над берегом Червоного Моря є власні національні валюти, одначе найбільш улюбленою та поширеною монетою [illegible] залишається австро-угорський таляр.

—o—

ПЕРШИЙ ТЕЛЕЛІНОТИП.

В американському місті Шарльоті (Північна Кароліна) випробували 11. ц. м. першу друкарську машину, що працює на віддаль.

Винахідником того лінотипу, що працює на віддаль є якийсь Бафорд Грін. Він писав на клявіятурі в себе дома в Ню Йорку, машина установлена у часописній друкарні в Шарльоті відливала рядки зі скорістю 7 рядків на хвилину.

Не зважаючи на успіх цілого експерименту капіталіст Кертіс Джонсон, який фінансував досліди Гріна та начальний редактор часопису в Шарльоті заявили, що на їх думку ледве чи телелінотипи зможуть заступити спеціялістів-лінотипістів. На думку винахідника клявіятуру можна поставити в кімнаті якогонебудь редакційного співробітника і він міг би відразу складати призначені для часопису статті чи замітки.

Винахід Гріна робить таку працю з технічного боку зовсім можливою. Та, на жаль, праця журналіста мусить перейти іноді через кілька рук, заки вона стане здатна до вжитку. Або сам автор або якийсь інший член редакції мусить виправити скрипт, поробити ріжні зміни і т. і. В таких умовинах цю важку і відповідальну роботу дешевше виконають у редакції.

—o—

НА ВИПАДОК НЕПОГОДИ ЗВЕРНУТЬ ГРОШІ

Управа чехословацького живця Піщани вcase ла на доволі оригінальний плян, який [illegible] стягнути гостей до живця. А саме управа живця проголосила перед кількома днями, що лікуванці не повинні боятися поганої погоди, бо на випадок дощу, на підставі окремого рішення управи живця, всім лікуванцям, які схочуть [illegible] звернуть кліматичну таксу.

Ця вістка мала добрий успіх, бо наплив гостей до Піщан відразу збільшився. Та [illegible] тепер питання, чи таке рішення управи живця не підірве фінансів самого живця з уваги на [illegible] рішню негоду та на сподіване слотливе [illegible]

—o—

124 КІНА НА МІЛІОН МЕШКАНЦІВ

Щодо скількости кінотеатрів Чехословаччина стоїть на шестому місці в Европі. Чехословаччина має тепер 1833 кінотеатрів. Перед Чехословаччиною стоїть Німеччина, Англія, [illegible] Франція та Еспанія. Одначе, коли йде про скількість кін, що припадають на скількість мешканців, Чехословаччина займає друге місце. [illegible] 124 кіна. В цім міліон мешканців випадає 124 кіна. [illegible] ку Чехословаччину випереджує лиш Швайцарія [illegible], випадає 269 кін на міліон мешканців, [illegible] при тім зазначити, що чехословацькі кіна мають більшу фреквенцію між [illegible]

ЧИ НОВА ПОВІНЬ ВРЯТУЄ КИТАЙЦІВ?

Японський щоденник „Ніші-Ніші" пише, що марш. Чан-Кай-Шек задумує висадити греблю довжини 16 км. на передмістю Ганкав і затопити місто Ганкав, щоби спинити наступ японського війська. 700.000 мешканців Ганкав, що залишилися ще в місті, виселять.

—o—

ПОВОРОТ ДОБРОБУТУ В АМЕРИЦІ.

Відомий американський промисловець Генрі Форд, заявив журналістам, що Злучені Держави стоять напередодні найбільшого добробуту. Цей нечуваний досі добробут прийде на думку Форда внаслідок масового „повороту до землі", по освідомленні мас, що Злучені Держави пішли надто далеко вперед в упромисловленні і що в містах люди не мають вже чого шукати.

Подяка.

Оцим почуваюся до обовязку зложити подяку Товариству взаїмних обезпечень на життя „КАРПАТІЯ" у Львові за скоре й без зайвих трудностей виплачення повної обезпеченої суми по мому бл. п. Мужеві о. Іванові Гамерському, пароховій в Якимові. Скоре й акуратне виплачування обезпеченої суми уповажнює мене поручити це одиноке українське Товариство обезпечень на життя „КАРПАТІЯ" у Львові найширшим кругам української суспільности.

Теофанія Гамерська.

Розвязали Волинський Союз Українок

Повідомляють нас з Волині, що ще дня 8. червня ц. р. адміністраційна влада розвязала тамошній Союз Українок, а саме централю т-ва у Рівному та його відділи в інших волинських містах. Розвязання попередили дві ревізії, переведені в днях 4. і 19. травня. Остання ревізія, що відбулася рівночасно в домівці централі, в усіх філіях та в приватному мешканні голови п-і Багриновської, була дуже ригористична і тривала цілу ніч.

Як мотиви розвязання влада подала: висилку членів Союзу Українок на курси до Львова, 2) допомогу студіюючій молоді і 3) деякі недостачі в книговодстві.

Треба підкреслити, що Волинський Союз Українок влада **розвязала**, а не припинила в діяльності. Таке зарядження суперечить постановам § 16. закону про стоваришення, який виразно каже, що спершу влада може товариство тільки завісити, а щойно опісля розвязати.

Управа Союзу Українок у Рівному вносить проти цього зарядження відклик до вищої інстанції.

Союз Українок у Рівному був оснований весною 1927, отже проіснував 11 літ. Він начислював вісім філій, чотири кружки і кільканадцять бібліотек-читалень по селах. Працював серед невимовно важких умовин волинської дійсности, поборюючи перешкоди не тільки з боку чужини, але і з боку своїх. Разом із ліквідацією рівенського Союзу Українок, зникла на Волині остання незалежна українська **організація**.

—o—

Конференція у справі площі „Сокола-Батька".

В четвер 16-го ц. м. відбулася у великій салі Сокола-Батька конференція у справі вивласнюваної площі „Сокола-Батька". На конференції явилися представники українських установ та преси.

Голова „Сокола-Батька" інж. **Хроновят** представив присявним докладно стан, в якому знайшлася тепер справа вивласнення площі та повідомив про ті заходи, які вже Старшина „Сокола Батька" поробила та робить, щоби площу врятувати.

Після реферату інж. Хроновята розвинулася широка дискусія, в якій між іншими забрав слово **д-р Михайло Волошин**, що представив зібраним справу з правного становища, та заступник голови „Сокола Батька" інж. **А. Палій**, який подав подрібні інформації як доповнення до реферату.

Останній забрав слово у дискусії **о. прал.** Куницький, який ствердив, що все українське громадянство стоїть як один муж при Старшині „Сокола Батька", розуміє її примусове положення у справі вивласнення площі, **заявляє їй** своє довіря та вірить, що вона вичерпає усі засоби правної оборони перед вивласненням площі, а як ці засоби будуть безуспішні, що вона ні в чому не наразить гідности й престіжу Української Нації.

Промову о. прал. Куницького **приняли зібрані** оплесками.

Бувають ріжні випадки.

Коли хочемо схарактеризувати когось, як дуже розважну і зрівноважену людину, говоримо про неї, що вона не залишає нічого долі припадку, що у неї все згори приготоване і враховане та що кожна можливість і кожна обставина передбачена а іхні висліди вона бере все під розвагу.

Однак є певна ділянка, де людина рахує тільки на припадок і колиб мала якісь сумніви щодо рішення в таких справах інших обставин, напевне не брала би в цім участи, як в чімсь, що зовсім не заслуговує на довіря.

Клясова Льотерія — це саме ця виняткова ділянка. Вигра на Клясовій Льотерії залежить виключно, без жадних застережень, від припадку і не можна навіть думати, щоб на висліди льосування мали вплив якісь бічні обставини, чого — завважуємо на маргінесі — не можна сказати про всі інші гри, в яких нераз відіграє велику ролю теж... зла воля.

Цей, рішальний в грі льотерійній, **припадок** залежить теж, з одної сторони, від особистого щастя того, що грає. Але ні щастя, ні т. зв. „пех" не є вічні. Трапляється, що „щасливець" стрінеться з непередбаченими трудноцами, яких не вміє побороти, а також, що впертому „невдачникові" знечевя і несподівано усміхнеться фортуна і всякі приємности злітаються до нього — як кажуть — дверми і вікнами.

Однак на цім світі нема нічого задурно. Теж і фортуна не усміхнеться до того, хто не має льотерійного льосу, бо без нього не матиме змоги виграти. Отже, коли бажаємо, щоб нас не минув щасливий припадок — передовсім мусимо засобитися в льос до першої кляси сорокдругої Клясової Льотерії. Тягнення починається 22. червня.

Уважай, щоб твої діти не бавилися на вулиці!

Закарпаття.

„НОВА СВОБОДА" — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК НА ЗАКАРПАТТІ.

Закарпатські українці вже від довшого часу думали над тим, щоб створити на Закарпатті український щоденник. Правда, виходив за губернатора Жатковича народовецький щоденник „Русин", але він, не зважаючи на підтримку уряду, не проіснував навіть року. І тепер важке положення нашої преси взагалі довго спинювало реалізацію думки видавати щоденник. Аж ось надійшло до Львова 2-ге число (перше мабуть пропало в дорозі) українського незалежного щоденника **„Нова Свобода"**. Як бачимо з даних у наголовку, то цим щоденником став дотеперішній тижневик „Свобода", що був власністю о. А. Волошина і виходив (колись під назвою „Наука") оце вже 39-тий рік.

Як з одного боку всі українці зрадіють появою цього нового нашого щоденника, то з другого боку ця радість тим більша, що цей новий щоденник — це вислід обєднаних сил, як пише про те у 2-ому числі „Нової Свободи" соціялістичний посол Ю. Ревай. „Наше обєднання — пише посол Ревай — основується на спільній волі та в спільних акціях. Ми доказали, що хоч ми є в ріжних партіях, але в потрібний час зуміємо свої партійні змагання підпорядкувати інтересам народу".

У добрий час! Щасть Боже! — кличемо зі щирого серця до наших закарпатських братів і бажаємо якнайкращого розвитку ще одному українському щоденикові — „Новій Свободі".

ГРОМАДСЬКІ ВИБОРИ НА ЗАКАРПАТТІ.

В минулу неділю закінчилися громадські вибори на Закарпатті. Вибирало 61 громад. Всього віддано **36507** правосильних голосів, з чого республиканська партія дістала 16.504, соц.-демократи 3.434, нар.-соціялісти 2.408, комуністи 6.920, христ.-нар. 805, бродіївці 1.230, торговці 587, мадяри 1.134, Фенцик 2.353, Генлайн 192, українські націоналісти 519, надпартійні 743, бльок 651, народне обєднання 27 голосів.

Всіх мандатів є **1139**, з цього **українці республиканці, комуністи, соціял-демократи, волошинівці, українські націоналісти дістали разом 553 мандати**, 133 мандати дістали жиди, мадяри, чехи, німці, так званих „руських" мандатів є всього 453. Таким чином всі українські партії дістали 100 мандатів більше, ніж т. зв. „русскіє".

Загальні Збори „Центросоюзу".

У пятницю 17. ц. м. зібрались у „малиновій салі" Ревізійного Союзу 37. (13.) Загальні Збори „Центросоюзу". Взяло в них участь 61 умандатованих представників від 37-ох обєднаних у „Центросоюзі" окружних та повітових централь.

Отвираючи Загальні Збори, голова Надзірної Ради „Центросоюзу" сен. О. Луцький повитав представників преси та наших центральних установ. Він ствердив, що наша кооперація переможно вийшла з господарської крізи і що зокрема 1937. рік становить поважний стан у розбудові „Центросоюзу", який проявляє чимало ініціятиви у творенні нових ділянок праці.

На секретаря Заг. Зборів покликав сен. Луцький дир. Колодницького зі Стрия. На внесок дир. Новосельського одноголосно рішено не відчитувати протоколу попередніх Зборів; провірить його верифікаційна комісія.

У звіті з діяльности дир. Ю. Шепарович ствердив, що всесвітня господарська кріза хвилево перервалася, але вертається знову. Ціни сирівців сильно падуть. Окружні Союзи до крізи приготовані, позбулися давних припасів. З огляду на врожай, що заповідається на цей рік, треба сподіватися спадку цін збіжжа — і тим самим зменшення консумційної сили села. Рахуючися з тим, Центросоюз заздалегідь рішив поширити деякі нові ділянки продукції та збуту. **У своїй праці Центросоюз перемагає всі** труднощі завдяки великій свідомости нашого селянства та самовідреченій праці кооперативних працівників.

Дир. І. Кузів відчитав звіт Контрольної Комісії, що ствердила успішну працю Центросоюзу у 1937. р. та поставив внесок дати Дирекції абсолюторію та затвердити біланс.

Опісля дир. Грабар зреферував звіт з ревізії, яку 7-ох ревізорів РСУК переводило у Центросоюзі 2 місяці. Центросоюз виконав усі доручення РСУК. Зі звіту дир. Грабаря та з друкованого звідомлення „Центросоюзу" довідуємося, що відношення його власних фондів до чужих добре, ліквідність вистарчаюча. Діяльність Центросоюзу розпадається на три головні ділянки: збут, постачання для низової кооперації та продукцію. Збут обіймає ростинні продукти, зокрема збіжжа і стручкові ростини, в 1937. р. започаткував Центросоюз збут городовини й овочів. Збутом збіжжа займалися 22 Окружні Союзи, себто майже всі, за винятком підгірських, на яких терені продукується мало збіжжа; вони розбудовують власні збіжеві магазини, з яких деякі дуже модерно уладжені. Скуп прядива не дав минулого року добрих вислідів. Для збуту яєць має наша кооперація 8 магазинів; головним ринком експорту яєць є Англія. З огляду на те, що дрібне сільське господарство черпає більшу частину своїх доходів з годівлі живини, Центросоюз кладе вагу на збут **того товару — в першу**

чергу за кордоном. Експорту мясних перетворів ще не вдалося наладнати, бо влада не дала ще дозволу. Живини збуває Центросоюз у Німеччині та в Англії.

Експорт домашньої птиці з Польщі збільшився на 50%, що спричинило зменшення експорту Центросоюзу на 25%.

Продукційна ділянка Центросоюзу обіймає фабрику мила, що 1937 р. продала 863.000 кг. мила, навиванку ниток та мясарню з 7-ма крамницями. Ця остання стрічала з початком року поважні трудноші з огляду на максимальні ціни та високу ціну скрівця, щойно від серпня, завдяки новому цінникові, могла вона розвинути рентовну продукцію.

Постачання для низової кооперації обіймає насіння, штучні навози, рільниче приладдя, будівельний і опаловий матеріял, цьвяхи, шкіри, мануфактуру, ґалянтерію, споживчі товари та нафту. Низові кооперативи дістають той товар через окружні союзи — за винятком Львівщини, Городеччини й Бобреччини, що їх обслуговує роздільня Центросоюзу з 3-ма складами.

Обороти Центросоюзу дійшли 1937 р. до 35,043.000, себто збільшились у порівнанні з 1936 р. на 81.35%. Коли йде про поодинокі ділянки то найбільший зріст оборотів (279%) виявив збут збіжжа, дальше йде збут прядива (150%), збут і перерібка живин (50%), роздільня для підльвівських околиць (49%), постачання споживчих товарів (44%), експорт яєць (42%), постачання сільсько-господарських товарів (41%) і т. д.

У постачанні для низової кооперації Центросоюз вдоволюється мінімальним зиском, тому ціни по наших кооперативах приступні. Промислова продукція Центросоюзу не проявила поважнішого розросту за винятком мясарні, яка дійшла вже до буджетової рівноваги. У збутовій ділянці Центросоюз стрічає поважні трудноші від адміністраційної влади, зокрема у торговлі живинами і яйцями. Найкращі вислідн дав збут збіжжа.

В загальних оборотах Центросоюзу збут вже перейшов постачання — подібно у 13-ох окружних союзах. Борги у нашій кооперативній сітці дальше помітно зменшуються.

Дальший хід Загальних Зборів, після обідної перерви, подамо у завтрішньому числі

—o—

Петарди в редакції „Слова" у Вильні.

В четвер уранці хтось кинув до кабінету редактора Ст. Мацкевича в редакції „Слова" у Вильні дві петарди, прикріплені до каменів. Детонація висадила шиби, але не зробила більшої шкоди. В тій самій годині хтось кинув таку саму петарду під приватне мешкання ред. Мацкевича.

Треба догадуватися, що це політичні порахунки. Ст. Мацкевич один з чільних польських журналістів, людина з великою дозою цивільної відваги, що не завиває в паперці своїх поглядів і думок, міг комусь „наразитися". Особливо в останньому часі, коли він дуже заанґажувався по стороні т. зв. „народових Пілсудчиків" намагаючись сцементувати праву леґісьову опозицію.

Влада почала у справі цього замаху слідство.

НОВИНКИ.

— „Культурна автономія совітської України і розвиток національно-української культури". Виклад на цю тему виголосив д-р М. Масюкевич 17-го червня ц. р. в Українському Науковому Інституті в Берліні.

— Повітовий Кружок „Рідної Школи" **в Галичі** відкриває з днем 18-го червня ц. р. **Книгарню і Базар** „Рідної Школи" в Галичі, вул. Пілсудського ч. 19. — Повідомляючи П. Т. Громадянство округи і краю про цей наш здобуток, Старшина Повітового Кружка звертається цією дорогою до всіх Парохіяльних Урядів, Установ, П. Т. Громадянства Округи та відвідувачів Крилоса і прогульковців полагоджувати свої закупи книжок, канцелярійного і спортового приладдя, друків, часописів і журналів, видів Галича і Крилоса, мистецьких виробів і вишивок, солодощів тільки „Фортуни Нової", морозиво і содової води — тільки в **Книгарні і Базарі „Рідної Школи"** в Галичі, вул. Пілсудського ч. 19. — Увесь дохід на потреби „Рідної Школи"! Кожний гріш закупна книгарні — це вклад на розбудову культурної станиці Галича!

— Реколекції для духовенства. В останній хвилині закінчення шкільного року назначено на день 21. червня. З огляду на те, що для багатьох Впр. Отців, які цього дня мусять бути на місцях, було би це перешкодою до участи в реколекціях під проводом Їх Ексц. Митрополита, реколекції зачнуться у вівторок 21. червня в год. 6. веч., а закінчаться в суботу 25 червня. — **Дирекція Т-ва св. Андрея.**

— Іспит зрілости у кремянецькій семинарії. Цьогорічна матура у Волинській Духовній Семинарії у Кремянці закінчилася з таким вислідом: на 21 учнів семинарії допущено до матури тільки 19-ох; з них здали матуру: Барщевський Сергій, Данилевич Олекса, Демчук Василь, Гвоздиковський Леонід, Куцевич Іван, Кудриньский Іван, Кукурик Олександер, Малевич Анатоль, Марчук Петро, Пеленкевич Нікафор, Пундик Юрій, Рябцов Олег, Скрипнюк Єфрем, Смикуржевський Володимир, Вильотник Василь і Брянський Аристарх.

— Залізниця і Зелені Свята. Першого дня Зелених Свят на стації Запитів під Львовом касієр не хотів продати білетів до Львова багатьом нашим селянам і селянкам, мовляв: „To pewno na Janowski cmentarz! Jutro!" Наші селяни мусіли йти пішки до Львова. Чи це в інтересі залізниці відзвичаювати людей від неї і чи до компетенції залізничих урядовців належить розгляд причини подорожі громадян?! Подаємо цей факт до відома Дирекції Залізниць у Львові і ми булиб цікаві почути, чи в цій справі залізнича влада поцікавилася дивними слідчими здібностями пана касієра.

— Атентат на просвітянського діяча у Стрию. В ночі 16. ц. м. коло год. 11.30 якийсь невідомий справник (як каже інша версія: справники) постріпив важко урядовця філії „Просвіти" у Стрию С. Масного, коли він вертався вул. Крашевського домів. Масний дістав два стріли в рамя та один у груди. Раненого відвезли до тамошньої лічниці в безнадійному стані. Причина замаху невідома, хоч „Дзєннік Польскі" здогадується, що атентат вийшов мабуть із кругів Української Аґрарної Партії, яка починає саме тепер на терені стрийського і жидачівського повіту свою акцію. Масний був відомий у цілому повіті як незвичайно ідейний та ревний просвітянський діяч і організатор. Тому теж і не диво, що комусь був він сіллю в оці.

— Будова вязниці в Печеніжині. З кінцем червня ц. р. починають будувати в Печеніжині велику вязницю. До Печеніжина приїхала комісія з Варшави з директором департаменту міністерства внутрішніх справ Криховським та інспектором вязниць Вапнярським.

— Буревій над Березівщиною. Минулого четверга вечором над Грабівницею, пов. Березів лютував дві години буревій з громами. Від грому згоріла одна копальня нафти, що належить до фірми „Галіція". Шкоди, що їх спричинив буревій, сягають кількадесять тисяч зол.

— Страшна середземноморська недуга в Городенці. Директор шпиталю в Городенці д-р Добровольський ствердив у Городенці дуже рідкий випадок середземноморської недуги д-ра Бавга в цій околиці. Ця недуга повстає від пиття сирого козячого або коровячого молока, нагадує черевний тиф і дуже довго треба її лікувати.

— Львівська хроніка. Минулого четверга вечором невідомі напасники напали на 34-літнього М. Кляйна в парку Кілінського, важко його побили і забрали годинник. Поліція шукає за грабіжниками. — При вул. На Байках і Потоцького зударилися два самоходи. Пасажир М. Каратев важко потовкся. — В пятницю рано дійшло на площі св. Антонія до авантури перекупки Марії Прайсової з міським службовиком Кусем, якого побив її знайомий Фішер. Поліція арештувала обоїх і привернула лад. — З паркану на грищі на Цитаделі упав минулого четверга 16-літній Микола Мельничук і зломив собі ногу. — До помешкання С. Тавбер при вул. Кохановського ч. 40 вломилися злодії і вкрали гардеробу вартости понад 2.000 зол.

— Краєва хроніка. У хвилях ріки Віґор у Сільці, пов. Перемишль затонуло минулого четверга дві дівчинки: Р. Тиро та Анна Дягак. Обі дівчинки їхали каяком, який перевернувся на середині ріки в місці, де глибина доходить до 4-ох метрів. Тіла обох дівчат витягнули за годину. — В Городниці над Дністром будують купальний павільон довжини 20 метрів зі салею до забав, буфетом і кухнею. Павільон відкриють 26. ц. м.

— Дітокрад засуджений на смерть. Американський суд засудив шофера Мек Каля, який убив схопленого хлопця Джімі Каша, на кару смерти. Засудженого відвезли до вязниці у Ретфорд, де виконають кару смерти.

— Сильний землетрус в Японії. Бельгійська обсерваторія в Ікль зареєструвала минулого четверга сильний землетрус, якого осередок находився 9.400 км. Обсерваторія обчислила, що центром землетрусу була Японія.

— Неписьменність у Злучених Державах. Статистика виказує, що з кінцем 1930. р. у Злучених Державах було 4,250.000 неписьменних. Найбільше неписьменних є між муринами в полудневих стейтах, але є теж і між фермерами. Тепер число анальфабетів зменшилося на [illegible] так, що у Злучених Державах є ще три [illegible] ни неписьменних.

— Овації засудженим ворожбитам. У Парижі закінчився процес проти трьох ворожбитів, які подавали цікавим французам числа льотерійних льосів і тягнули з цього велитенські користи. Один із ворожбитів, який виступав під прізвищем проф. Оляфа, утримував бюро, в якому працювало 40 осіб, щоб писати ради [illegible] легковірних громадян. Суд засудив ворожбитів на невеличкі грошеві кари. Зате публика [illegible] дила ворожбитам бурхливу овацію.

— 80-ліття короля Густава V. вшанувала [illegible] личаво ціла Швеція. Всі шведські доми [illegible] брані вінками квітів і портретами короля. [illegible] чором міста прегарно освітлені. Король Густав V. приняв минулого четверга на королівському замку членів уряду, представників уряду [illegible] народу. Опісля відобрав велику військову дефіляду. Пополудні відбувся на замку великий бенкет, на якому були представники [illegible] політичних партій Швеції, представники [illegible] нізацій, малярі, мистці і т. п. Вечором відбулися на площах і городах народні забави. На [illegible] то приїхали теж королі Данії і Норвегії.

— Катастрофа літака. Близько летовища [illegible] ну в Букарешті зачіпив за комин [illegible] ськовий літак, що відбував вправи, і розбився на шматки.

— Велика шпигунська афера в Америці. Нюйорська поліція арештувала молоду [illegible] Сенту Вагнер, яка заявила, що знає [illegible] ко розгалуженої шпигунської афери, що її [illegible] крила американська влада. Арештована [illegible] є власничкою крамниці в Льонг Айленд [illegible] леко летовища Рузвельт Філд. Поліція [illegible] шла в її кімнаті плян летовища [illegible]

— Крадіж дипльоматичної почти в [illegible] На шляху Відень-Рига невідомі особи [illegible] ли дипльоматичного курієра одної з [illegible] ських держав, якому забрали всю дипльоматичну пошту. Курієр запевняє, що крадіж [illegible] ся підчас просоння. Тому що курієр [illegible] сам літаком, підозріння впало на залогу. [illegible] між членами залоги не дала позитивних [illegible] дів. Тому здогадуються, що течку викинули під час лету через вікно. Слідство ведуть далі.

— 70.000 жидів має покинути Австрію. Льо[illegible]у приїхали представники жидівських орга[illegible]ацій на переговори з міністром [illegible] у справі вмеднання дозволу на віз [illegible] сла жидівських емігрантів до Палестини [illegible] ґлійських кольоній. Гавляйтер Відня [illegible]

заявив, що до кінця року мусить виїхати з Австрії 70.000 жидів. Тому віденські жиди облягають консуляти чужих держав, щоби виїхати за кордон. За візами на виїзд до Злучених Держав зголосилося 75.000 жидів.

— **Страшний злочин божевільної матері.** В румунському селі Індепенденца 38-літня селянка Єлисавета Русу в нападі божевілля вбила троє маленьких дітей та зарубала сокирою дві корови і безрогу. Опісля побігла до стодоли і повісилася.

— **Скандальна афера між французькими соціялістами.** Італійська агенція Стефані повідомляє, що у Франції виявилась скандальна афера. Героєм афери є Поль Жуо, син провідника ґенеральної конфедерації праці, який купив замок у місцевости Коле за гроші, призбирані на допомогу червоним в Еспанії. Щоб пустити кінці в воду Поль Жуо записав замок на прізвище своєї приятельки Зузанни Лясоб. Одначе саме його приятелька зробила йому найбільшу несподіванку, бо до замку стягнула свого приятеля і рішили обоє замок продати. Довідавшись про зраду невірної приятельки Поль Жуо примусив її написати заяву, що замок є виключно його власністю. Тепер справа опинилася в суді, бо Зузанна Лясоб внесла позов.

— **Запір.** Свідоцтва лікарських повag стверджують доцільне ділання природної гіркої води **„Франціішка Йосифа"**.

Спорт.

Успіх на вагу золота.

СТРИЙ. **УКРАЇНА — ПОГОНЬ 4:2 (3:1).**

Львівські метчі України не мають того значіння, що її виступи на провінції. Львівський глядач бачить свою дружину цілий сезон, бачить її ліпші і гірші метчі та звикає одинаково до успіхів та неуспіхів. Зате виступи української репрезентаційної одинадцятки мають на провінції куди більше значіння. Перш усього такі метчі є знаменитим пропагандивним спортовим чинником. Якенебудь провінціональне місто бачить Україну раз на рік і тому виступи чорно-червоних стає справжнім національно-спортовим святом.

Найкращим доказом, яке значіння мають виступи України на провінції, був учорашній її метч у Стрию з тамошньою Погонею за мистецтво Окружної Ліґи. На стадіоні стрийської Погоні зібралося к. 3500 людей в тому чи не половина українців. На той метч прибули цілі прогульки не лиш із поблизьких сіл (Дулібн, Угерсько, Добряни й інші), але і з дальших пор. Синевідська Нижнього (поверх 100 людей), Сколього, Болехова, Журавна, Чернеці, Миколаєва і Жидачева. Коли Україна вийшла на грище, її привітали такі щирі оплески вірних зволічників, що наша дружина почувалася на цьому метчу як на своїм грищі. І треба признати, що Україна не розчарувала тих численних своїх симпатиків, що іноді й по кільканадцять км. пішки йшли до Стрия на метч, бо заграла один із найкращих метчів в осінньо-весняному сезоні. Ціла дружина виявила стільки запалу, амбіції і жертвенности, що в першій половині просто не допускала противника до голосу. У другій половині знали чорно-червоні не лиш мудро боронитися, але у відповідному моменті перейти до протинаступу. Львина частина заслуги за такий вислід спадає на поміч, яка заграла несподівано добре. При тому напад і оборова виповнили своє завдання у 100 відсотках.

До цих змагань, які запевнили нашій дружині віцемистецтво (вдруге зчерги) виступали чорно-червоні в такім складі: Босий. Воробець, Мікльош ІІ; Кравський, Цимбала, Гошовський; Тихоліз, Богурат, Мікльош, Скоцень і Магоцький.

Погонь виступила у своїм звичайнім складі, без Листука.

Якщо йде про оцінку гри поодиноких змагунів, то цим разом справді важко когось спеціяльно хвалити, бо ціла дружина дала зі себе все, що могла. Правда, не всі грали на одинаковому рівні, одначе свої недостачі надробляли вони жертвенністю і запалом.

У нападі знаменито заграли оба лучники Скоцень і Богурат, які теж далися найбільше у знаки ворожій обороні. Мікльош керував дуже мудро нападом і хоч ще може не вернувся до своєї світлої форми, то все таки вніс до лінії нападу багато зрівноваження та думки. Четвертий голь, що він його стрілив, був справжнім „майстерштиком". Із крайніків краще деще Тихоліз, хоч Магоцький по однократній перерві (і по багатьох надосланих переліопитових ночах) заграв теж несподівано добре. Напад, як цілість грав добре і поза малими недотягненнями не мав слабих місць. Зовсім добрий напад стрийської Погоні перевищала наші завзяттям рішучістю в підворітних ситуаціях.

Про поміч ми вже згадали на вступі. Найкраще грали: Гошовський і Цимбала. Кравський наставлений спершу на офензивну гру, не пильнував свого крайника. Тому теж у першій половині він виказав досить слабо. Зате у другій частині гри зовсім добре він вспівпрацював до своїх партнерів і не допускав Кравца до голосу.

Заложникам не можна нічого закинути. Вони робили все, що могли, щоб лиш не допустити небезпечних випадів Погоні до стрілу. Оба теж працювали невтомно від початку метчу до кінця.

Босий не мав у першій половині багато роботи. Крім кількох впливчих стрілів, оборонив він лиш один тяжкий стріл. Зате у другій половині, коли Погонь перейшла до генерального наступу, воротар чорно-червоних боронив у безвиглядних просто ситуаціях. Спокоєм і фантазією заслужив він не лиш своїх глядачів. але й чужих. Його сусід із протилежних воріт був лиш тінню доброго воротаря.

Погонь, як цілість не вдоволила. Найкращою її частиною був напад, який мав при тому пеха у стрілах. Залога тверда і неуступчива, одначе у підворітних ситуаціях тратила голову. В помочі найкращий середущий. Воротар непевний, мав прегарні моменти, але мав теж і безнадійні. Двоє воріт він міг боронити.

Хід гри: Погонь відразу переводить небезпечну акцію лівим боком і підходить аж під самі ворота України. Помилку Кравського, який пустив Кравца під ворота, направляють на спілку оба заложники. По кількох протинаступах України оборонець Погоні обороняв ворота... рукою. Свисток... карний... Скоцень стріляє гостро в кут. Уже в перших хвилинах прогалдена знаменита нагода. Проте Україна не дешиться тою невдачею й далі переводить небезпечні акції, осягаючи навіть легку перевагу. Та перші ворота здобуває Погонь у 19 хв. Правий крайник підходить близько під ворота, центрує до необставленого Валіцького, який із кількох кроків стріляє не до оборони. Ще не втихли добре оплески симпатиків Погоні, як напад чорно-червоних підходить на карне поле Погоні, прегарний стріл Богурата і — 1:1. Ще не прогомоніла добре радість обох партерів, зокрема другого (що його обсадили доволі численні ентузіясти), як Скоцень (22 хв.) використавши помилку воротаря і залоги, стріляє другі ворота. Цим разом захоплення українських глядачів не вгавало довший час. Погонь не приходить майже до голосу й рішуче боронитися. Наступи чорно-червоних сунуться лавиною на ворота Погоні, поміч завертає кожний м'яч до нападу і 26 хв. приносить новий успіх чорно-червоних, коли Скоцень добуває треті ворота — 3:1. Після здобуття третіх воріт Україна ще далі переважає, одначе вже не насилюється і поволі Погонь звільняється зі загрозливого натиску. Ситуації починають змінятися, як у калейдоскопі, при чому Україна все ще вдержує легку перевагу.

Друга половина починається загальними наступами Погоні, яка йде з усіх сил до вирівнання. Україна переводить спершу кілька протинаступів, одначе згодом стосує дефензивну гру, намагаючися вдержати вислід. Ота дефензивна гра була теж одинокою хибою нашої дружини. Восталих хвилин усміхається чорно-червоним, які один зі своїх випадів кінчать на карнім полі противника. Хвилину триває суматоха у віддалі кількох метрів до воріт. Раптом Богуратові вдалося дістати м'яч і він „невольною бомбою" вкатує ворот. Погоні, який паде звалений на землю. На його місце входить запасний воротар на те, щоб уже в першій хвилині свого виступу пустити ефектовний стріл Мікльоша І, який перейняв м'яч із рогу. Після втрати четвертих воріт Погонь ще дужче натискає, не мріє вже про вирівнання, лиш хоче зменшити високу програну. Це їй теж удається з близького стрілу Гофмана. Після втрати воріт Україна завдає дефензивну гру і починає частіше наступати. Тихоліз і Богурат створюють кілька небезпечних ситуацій, при чому одну, здавалося певний уже голь, прогавлюють оба на спілку. Останні хвилини приносять змінні акції обох дружин.

Під бурхливі оплески публики сходить Україна заслуженим переможцем із грища. Суддював д. добре п. Земан, який вдоволив не лиш обі дружини, але й публику. За ввесь час не було ні одного вигуку під його адресою.

Видців поверх 3500, що можна вважати справжнім стрийським рекордом фреквенції.

•

Цей [illegible] розвіяв леґенду про те, що Україна не вміє на чужих грищах грати. Навпаки, коли змагуни виявляють відповідну амбіцію і запал та не дадуться противникові застрашити, то може іноді заграти навіть краще, як у Львові. Україна доказала у Стрию, що коли хоче — вміє і може на провінції вигравати.

•

Інша справа, що лад на Грищі Погоні був взірцевий. Поведінка публики бездоганна й масрість обостинна.

•

Україна приїхала до Стрия рано. Після обіду ціла дружина відвідала в тамошній лічниці свого товариша, б. грача Хмелінського, який перейшов другу операцію і приходить уже до здоровля.

ІНШІ ВИСЛІДИ О. Л.

ЛЬВІВ. **Юнак — РКС 2:0 (1:0).** Ворота здобули: Кручек і Шевчик.

ЛЬВІВ. **Лехія — Чувай 2:1 (0:1).** Ворота для Лехії здобув Литвинович, для Чуваю Кобєлинський. Чувай опинився в катастрофальній ситуації.

ЛЬВІВ. **Погонь І Б — Гасмонея 3:2 (0:2).** Ворота для Погоні здобули: Шмит із карного, Напачевський і Павас, для Гасмонеї Пінус і Зільбер.

ЛЬВІВ. **Чорні — Ярослав 2:1 (1:1).** Ворота для Чорних здобули: Немец і Мігас, для Ярослава Літинський.

САМБІР. **Корона — Ресовія 1:0 (0:0).** Ресовія мала перевагу, одначе не вміла її використати. Ворота здобув Барбара.

ПЕРЕМИШЛЬ. **Польонія — II. Сокіл 2:1 (2:0).** Ворота для Польонії здобув Луць і Клейн, для Сокола Пальді.

ТАБЕЛЯ О. Л.

1) Чорні	26	40:12	74:29
2) Україна	**25**	**34:16**	**61:38**
3) Польонія	25	32:12	52:41
4) Гасмонея	24	28:20	38:27
5) Лехія	24	26:22	54:45
6) Юнак	25	26:24	52:47
7) Погонь І Б	24	25:23	59:58
8) Погонь Стр.	24	24:24	61:45
9) Р. К. С.	24	24:24	28:30
10) Ресовія	25	24:26	42:49
11) Ярослав	25	24:26	49:61
12) Корона	25	16:34	37:47
13) Чувай	25	15:35	29:56
14) Др. Сокіл	25	8:42	18:00

МИСТЕЦТВА СВІТУ.

Італія — Бразилія 2:1 (0:0). Бразилія відпала від фіналів.

Мадярщина — Швеція 5:1 (3:1). У фіналі зустрінеться Мадярщина й Італія. Таким чином футбольне мистецтво світу залишиться знову в Европі.

ІНШІ ВИСЛІДИ.

СТРИЙ. **Погонь І Б — Скала 4:3 (1:2).** Товариський метч з резервою стрийської Погоні грала Скала дуже слабо, особливо в лінії нападу й залоги. Ворота для Скали здобув Зацхатинський 2 і Державо.

ВАРШАВА. **Леґія — Окенце 3:2.** Леґія запевнила собі цією перемогою мистецтво варшавської О. Л.

ВИЛЬНО. **Сьміґли — Ніщенит 4:4 (1:2).** Мадяри грали без амбіції, хоч технічно перевищали грачів Сьміґлого.

ХОЖУФ. **АКС — Форвертс-Расенспорт (Ґлявіц) 4 : 1.**

ЛЮБЛИН. **Унія — ЛВС 2:2.** Унія здобула мистецтво люблинської Округи.

НАКОЛЕСНИЦЬКІ ЗМАГАННЯ У СТРИЮ

В четвер 17. ц. м. відбулися на бічній грищах Погоні у Стрию перед метчом Україна — Погонь наколесницькі змагання на 11 км., 30 учасників. Переможцем вийшов **Турянський (Скала Стрий)** у часі 20,27,2 хв. Друге місце заняв Ільницький РКС — Сокіл, третє Радельський — Польонія. Турянський був увесь час у дуже добрій формі і просто бавився своїми суперниками.

ФУТБОЛІСТИ — ПРОСВІТІ.

Як заповідано у днях 25. і 26. ц. м. відбудуться у Львові змагання футбольні змагання під гаслом „Спортовці — Просвіті", в яких візьме участь: Україна, Дністер (Самбір), Зоря і Сянс (Львів).

СПОРТОВЦІ — ПРОСВІТІ!

19. VI. 1938 р. год. 16.30. Площа Сокола-Батька. Заходом Карпатського Лещетарського Клюбу філії у Львові відбудеться ПОКАЗ УКРАЇНСЬКОГО ТІЛОВИХОВАННЯ для вшанування 70-ліття „Просвіти". Усі на площу Сокола-Батька.

Листування Редакції.

Гр. Бойко, Варшава. Журнал „Індустрія" не є нашим виданням. Число, які собі бажаєте має Вам вислати із адміністрації, яка міститься Ринок ч. 10.

Театри.

Великий Театр:

Субота 18. 6. год. 4. попол. „Пан Йовіальський". Год. 8. веч. „Король волоцюг".

Неділя 19. 6. год. 4. попол. „Король волоцюг". Год. 8. „Король волоцюг".

Театр Рімнородностей:

Субота 18. 6. год. 8. веч. „Іван".

Неділя 19. 6. год. 4. попол. „Іван". Год. 8. веч. „Іван".

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

НАДВІРНА:

18. 6. Орфей у пеклі.
19. 6. Орленя.
20. 6. Лісова Пісня.
21. 6. Пригода в Черті.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ЯБЛОНІВ:

18. 6. Ніч під Івана Купала.
19. 6. Гетьман Полуботок.

Театр загостить до Косова, Кут, Жабя, Ворохти, Микуличина, Яремча і Делятина.

КІНА.

АПОЛЬО: „Цирк — арена життя".
АТЛЯНТИК: „Тайний агент" із Сільвією Сідней.
БАЛТИК: „Історія одної ночі".
ВАНДА: „Страшний двір" і „Два дні в раю".
ҐРАЖИНА: „Коханий добуз" з Анною Ондра, „Армія Еви".
ЕВРОПА: „Верес" на оси, Родзевичівна.
КАСІНО: „Грішний Біл" з Волесом Бірі.
КОПЕРНИК: „Світ говорить про нас", колір. додаток „Чарівний плин".
МАРУСЕНЬКА: „Німий герой", „У вогні стрілен".
МЕТРО: „Її перше кохання", „Моя зіронька" із Шерлі Темпль.
МІРАЖ: „Царевич" із Мартою Еґерт.
МУЗА: „Дама на два тижні", „Малий збиточник" із Шерл. Темпль.
ПАЛЯС: „Орієнт Експрес".
ПАКС: „Жовтий скарб" із Ґейрі Купером.
РАЙ: „Премієра".
РІЯЛЬТО: „Двоє з юрби".
РОКСІ: „Мадам Лево" з Ренатою Мілер.
СВІТ: „Після засуджених", „Кохана родиночька" з Флíпом і Флапом.
СТИЛЕВЕ: „Сліпий завулок" і ревія.
ТОН: „Бунт валоги", „Світла бульварів".
УТІХА: „Королева джунглів" і ревія.
ХИМЕРА: „Під жовтим прапором" з Ольгою Чеховою.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 5).
„Єгипет".

ФОТОПЛЯСТІКОН „Світовид" (Пасаж Гавсмана ч. 7):
„Швеція, Норвегія, Льофоти".

Присилайте передплату!

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 18. червня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ран. денник, 7.15 Орх., 8.00 Для шкіл, 8.10 Кінчаємо тиждень, погідна авд., 11.00 Для новобранців, 11.15 Для шкіл: Шкільні обжинки, Музика з пл., 11.40 Ґрає Марсель Мойсе, флет, пл., 14.00 Легка музика з пл., 14.15 Орх., 15.05 Господарські та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Театр Уяви для дітей: „Малий льорд", за осн. Бернета, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Мікрофон серед зірок, репортаж із пл., 16.45 Ті, що остались позаду, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Новини зі світа, радіомагазин і новини з пл., 17.45 „Кути — містечко вірмен", 17.50 Гальо! Спорт! 18.00 Наша програма, 18.10 Камер. концерт, форт., скрипка, 18.45 „Поросія у Княжі вбогім" Каспровича, 19.00 Спів. ресітал Я. Гупертової в супр. форт., 19.20 Мельодії Виленщини, нар. хор, капеля, 19.50, 20.55 Актуальна гутірка, 20.00 Уладжуємо для вас концерт, авд. для дітей, Поляки в Німеччині, 20.45 Веч. денник, 21.00 Гутірка зі слухачами, 21.10 Концерт дутої орх., 21.40 Легкоатлет. мечч Польща-Франція, 22.10 Година несподіванок, 23.10 Ост. вістки, 23.15—23.55 Танц. музика з плит (подає Варшава II.).

Неділя, 19. червня 1938.

7.45 Пісня, 7.20 Концерт дутої орх., 8.00 Ранішній денник, 8.15 Хліб. газетка, 8.25 Сиґнал Станиславова, репортаж, 8.26 Хліб. справи Станиславівщини, 8.45 Хор. 8.55 Половинна господарям, 9.05 Пісні у вик. хору й орх., 9.15—11.45 Станиславівська трансмісія: Діяльог. репортаж, богослуження, Трансм. із сиротинця, дитячі співи, Дари Підкарпаття словно-муз. репортаж, 11.45 Культурний огляд, 12.01 Промова стан. воєводи Пасланського, 12.06 Симф. поранок: хор, орх., форт., 13.00 Про ночі та дні, літер. нарис М. Домбровської, 13.15 Музика дутої орх., спів, гітарове тріо, 15.00 Для села: Огляд ринків рільних продуктів, На Куявах, авд. для сільської молоді, Що чувати серед хліборобів, Музика з пл., 16.10 Заболоття їде до світа, 16.30 Театр Уяви: „Повною парою на Гон-Конг" в авгл. Ч. Брінцера, 17.00 Рахманінов: Соната на віол. і форт., 17.30 Звук. тижневик, 18.00 „Фраскіта" оп. Легара; у перерві: Хвилина бюра студій, 20.00 Програма на завтра, 20.05 „Наша варта" словно-муз. авд. 20.35 Прощання Підкарпаття, 20.38 Спорт, 20.40 Політ. огляд, 20.50 Веч. денник, 21.00 Весела Сирена 21.40 Легкоатлет. мечч Польща-Франція, 22.15 Танц. музика у вик. орх., 23.10 Ост. вістки.

Понеділок, 20. червня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика війсьв. орх., 8.00 Зачинаємо тиждень, 11.00 Для новобранців, 11.20 Фраґм. з Пучінієвих опер, пл., 12.03 Полуднева авдиція, 14. Легка музика з пл., 14.15 Картина для всіх, орх., 15.00 Біржа, 15.05 Господарські та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра. 15.15 „Тайна Львова" повість із 1848 р. невідомого автора, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Фраґм. з оперетов і вальси Івана Штравса, орх., 16.45 На хвилях півд. Атлянтику, фейл., 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Вірші Я. Єдліча, 17.25 Орх. музика, 17.55 Гальо! Позір! 18.00 Рятування потопаючих, 18.10 Спів. ресітал Мих. Забейди-Суміцького, 19.00 Соната Ант. Штольце, форт., 19.20 Актуальна гутірка, 19.30 Веселий звіринець, розр. концерт; у перерві казки з королівства фавни і екеч. 20.45 Веч. денник, 20. 55 Актуальна гутірка, 21.00 Технічна скринька, 21.10 На возі та під возом, словно-музична авд., 21.50 22.00 Спорт. 22.05 Вечір вальсів, пл. 23.05 Ост. вістки.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Субота, 18. червня 1938.

БЕРЛІН 15.30 Концерт молоді, 18.00 Розр. музика, 20.00 Військ. марші, 21.00 Картина вальсів, 22.30 Легка й танц. муз., БІЛГОРОД 18.20 Скрипка, 20.00 Народні пісні, БУДАПЕШТ 17.30, 18.00 Орх., 18.45 19.00 Хор, 20.00, 21.00 Концерт із нагоди уродин рег. Гортія, 21.30, 22.00 Циг. муз., ВІДЕНЬ 12.00 Симф. орх., 13.15 Розр. концерт, 15.30 Для дітей, 18.00 Вок. авд., 20.00, 21.00 Альпейський вечір, 22.30 Розр. концерт, ГІЛЬВЕРЗУМ 19.40, 20.00, 21.00, 22.00 „ЗИҐФРИД" оп. Ваґнера, II. III. дія, КОШИЦІ 7.50 Преса, 18.45 Вістки, 14.05 Передача з Тячева: Наші школи у юв. році, Концерт хору тячівської округи, МІЛЯНО 19.30, Легка музика, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Кавалір Срібної Рожі" оп. Р. Штравса, ПРАГА 11.05 Орх., 18.20 Легка музика, 21.15 Серенади 17. і 18. століття, РАДІО ПАРІ 20.15 Пісні, 20.30 Театр Уяви, 20.05 Симф. музика, РИМ 19.30 Розр. музика, 21.00 Комедія, 22.30 Танц. музика, СОФІЯ 18.30 Популярна музика, 19.30 Скрипка.

Неділя, 19. червня 1938.

БЕРЛІН 12.00 Розр. музика, 20.00 21.00 Орх., форт. тріо, сопран, БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, 22.20 Концерт хору, БУДАПЕШТ 12.30 Оп. орх., 17.00 Циг. музика, 19.30 20.00 Концерт орхестри, ВІДЕНЬ 13.00 Розр. концерт, 15.00 Казка, 15.35 Смичк. квартет ц-дур Гайдна, 18.20 Воєнні пісні, 19.10 Солісти: віол., скр., форт., бас, хор, орх., 22.30 Розр. музика, спів, ДРОЙТВІЧ 18.00 „Пори року" орат. Гайдна, 21.35 22.00 „Марта" оп. Фльотова, ГІЛЬВЕРЗУМ II. 21.10 Тіно Россі співає, КОШИЦІ 8.55 9.00 Словацькі нар. пісні, 18.00 20.10 Авдиція, плити, МІЛЯНО 17.00 Легка музика, 18.00 Пісеньки, 19.45 Розр. музика, 21.00 Комедія, 21.40 22.00 Концерт військ. орх., МІНХЕН 20.00 21.00 Із рос. опер, ПРАГА 12.25 Орх. 18.00 Моравська музика, хор, 18.30 Розр. музика, РАДІО ПАРІ 18.15 Джез, 19.30 Співка, 20.15 Пісні, 20.30 21.00 22.00 Симф. концерт, РИМ 17.00 18.00 19.45 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 „Севільський цирульник" оп. Россіні, СОФІЯ 19.00 Популярна музика, 20.00 Концерт хору.

Понеділок, 20. червня 1938.

БЕРЛІН 14.15, 15.00 Розр. музика, 20.00, 21.00 „Масковий баль" оп. Верді, БІЛГОРОД 18.00 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 12.05 Концерт квінтету, 13.30 Концерт симф. орх., 17.30 Форт., 18.35 Скрипка, 20.15, 21.00 Циг. музика, 21.50, 22.00 Симф. концерт, ВІДЕНЬ 11.10 Розр. муз., 15.30 Пісні й арії Юнґбауер сопран, 19.00 Смичк. квінтет ц-дур Шуберта, 22.30, Все весело, розр. концерт, КОШИЦІ 12.10 18.00 Для Закарпаття, ЛІЛЬ 20.30, 21.00, 22.00 Концерт російської музики, МІЛЯНО 17.15 Популярна музика, 21.10 Муз. вечір, 22.20 Форт. ресітал Лідії Замбеллі, ПРАГА 16.15 Скри. концерт а-моль Двожака 18.20 Орх. концерт, 19.30 Словацькі нар. пісні, 20.05 Сонатіна Двожака на скр. і форт., 21.15 Фільг. концерт, РАДІО ПАРІ 20.15, 21.00, 22.00, 23.00 Опера, РИМ 17.00 Вок. концерт, 19.40, 20.30 Розр. муз., 21.30, 22.00, 23.00 Симф. концерт, СОФІЯ 18.00 Легка музика.

Оповістка.

У Головній гімназії з українською мовою навчання (вул. Сапіги) вступні іспити починаються 22. червня в год. 7.30 письменною частиною. Вступні іспити до клас II—IV 23. червня в год. 7.30. Вступні іспити до ліцею 25. червня в год. 7.30. Перед іспитом треба вплатити іспитову таксу і долучити бракуючі залучники. 1324 2-:

Перед отворенням власної канцелярії шукає **лікар заступництва.** Прохає також подати ласкаво місцевість для осідку лікаря. Кошти листування зверне Іван Михалевський, учитель в Коломиї, вул. Скорупки 3. 1330 2—2

Дівочий Інститут. Сестри Василіянки відкривають з новим шкільним роком у Тернополі при вул. Острожського ч. 31 Дівочий Інститут для учениць гімназії і інших середніх і народніх шкіл. Інститут буде міститися в новозбудованім комфортовім домі, положенім у середмісті і буде ведений фаховими силами. Ціни умірковані. Зголошення слати: С.С. Василіянки, Тернопіль, вул. Дороша ч. 40. 1335 1-2

Управа Товариства Українська Захоронка складає п. інж. Павлові Дурбаковi сердечну подяку за жертву 1000 зол. зложених зі спадщини бл. п. Марини з Белеїв й Івана Їжицьких. 1337 1-1

Вступні іспити в гімназії і ліцею С.С. Василіянок у Львові, вул. Длутоша 17 а, відбудуться до I. кляси 22. червня, до всіх вищих клас 23. червня. Зголошення ще приймаємо. 1172

Жертви зложені в Адміністрації: На пресфонд для „Рідної Школи" 10 зол. зі збірки в Лодзі, складає Іван Нагнибіда.

ПАНСІОНИ

ЛІТНИЩЕ ДОРА. Пансіон у фундації Ремісничій ім. Кокорудзів у Дорі від 15 червня приймає літників з цілим утриманням. Ціни поміркoвані. Нова обстанова. Ремісича фундація ім. Кокорудзів Дора, вул. Яремчанська 54. 1214 3-3

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

КУХАРЯ (КИ) ДО ПАНСІОНУ у Ворохті на липень і серпень приймемо. Зголошення з домаганнями і рекомендаціями до 20. червня на адресу: „Взаїмна Поміч Українського Вчительства" — Львів, вул. Якуба Стшеми 11, I. 1318 3-3

ПІДПРИЄМСТВА

ШУКАЮ спільника до купна 1/5 частини льосу 42-ої Клясової Льотерії ТІЛЬКИ в УКРАЇНСЬКІЙ КОЛЕКТУРІ Повітового Товариства Кредитового у Львові, вул. Сикстуська 38, партер. 11776 3

КУПНО - ПРОДАЖ

ПРОДАМ каменицю, 17 убікацій коло Личаківського парку, готівка 17.000, довгорeчинцева 25.000. Зголошення до Адміністрації під „Вигід". 1317 2-2

ДО ПРОДАЖІ РЕАЛЬНІСТЬ в Рівку. Відомість адвокат д-р Зільбер, Косцюшка 6. Посередники виключені. 1339 1-1

Позір! Єдині українські шоферські курси інж. Ярослава Білинського

Проваджені українськими фаховими силами, поручаються всім, що хочуть здобути всесторонне знання в ділянці моторизації та запевнити собі певний прожиток. — **Інформації і вписи щодня.** —

Львів, вул. Сикстуська 43. — Телефон 271-55.

ЛІТНИЩА

ГРЕБЕНІВ, дві кімнати, кухня разом або окремо, мала вілля, прегарне положення. Інформації дає проф. Чубатий, Окульського 8. 1343 1-1

ОКОЛИЦЯ РОЗЛУЧА. Кімнати з утриманням винайму, домашня кухня. Інформації: Потоцького 7, партер від год. 5—7. 1342 1-1

МЕШКАННЯ

ШУКАЮ мешкання у Львові поруч Сикстуської 38, партер, де є УКРАЇНСЬКА КОЛЕКТУРА Повітового Товариства Кредитового. 1177 3-4

ВИНАЙМУ кімнату умебльовану з харчем або без. Зголошення до „Діла" під „Околиця Стрийського парку". 1326 2-2

МАТРИМОНІЯЛЬНІ

ОДРУЖУСЯ з панною або вдовою, хотби й поганою та бідною, але з льосом до 42-ої Клясової Льотерії ТІЛЬКИ з УКРАЇНСЬКОЇ КОЛЕКТУРИ Повітового Товариства Кредитового у Львові, вул. Сикстуська 38, партер. 1177a 3-4

НАУКА

СТУДЕНТ фільософії шукає на вакації лекції. Підготовляє до гімназії, доматури з усіх предметів, проводить конверзацію німецької мови. Зголошення до Адміністрації під „Студент".

РІЖНІ

ФРАНЦІШОК ГЛЯСҐАЛЬ — упр. дентист тепер Львів, Пасаж Гавсмана 7

НОВООТВОРЕНА робітня ковдер виробляє КОВДРИ по 2.50. Ринок, Брама Андріольного. С. Дуб.

СТАРУ ҐАРДЕРОБУ мужеську — міняємо на наймодніші бельські матерії. Телефон 270-25.

ПОЗІР, НОВИНА! Вже появилися дві гарні колірові листівки артиста маляра А. Климка, а саме: Бій під Крутами, Бій на Маківці, Сагайдачний громить турків та інші, можна дістати гуртом і детайлічно у видавця: І. Стадник, Львів, Городоцька 2 б. Для крамниць і відпродавців рабат!

ЩЕ НЕДАВНО совісний годинникар склав зіпсовані прецизійні годинники до Швайцарії — нині всякі віднови оригінальні частини має постійно **ТЕРМАН, Сикстуська чотирнадцять.**

ОГОЛОШЕННЯ.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.